

A C T A

České biskupské konference

Ročník 2014

Číslo **9**

VYDALA ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
PRAHA 2014
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Obsah

Použité značky a zkratky	2
--------------------------------	---

I. PAPEŽSKÉ DOKUMENTY

1. Poselství k oslavě Světového dne míru 1. ledna 2014	7
2. Poselství k C. Světovému dni migrantů a uprchlíků 19. ledna 2014	20
3. Poselství k XXII. Světovému dni nemocných 11. února 2014	25
4. Poselství k postní době 2014	28
5. Dopis papeže všem rodinám	33
6. Poselství k LI. Světovému dni modliteb za duchovní povolání 11. května 2014	35
7. Poselství k XXIX. Světovému dni mládeže 2014	39
8. Poselství k XLVII. Světovému dni sdělovacích prostředků 1. června 2014	45
9. Poselství k Světovému dni misí 19. října 2014	49

II. DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. Směrnice pro modifikaci farností, pro uzavírání kostelů nebo jejich odevzdání k profánnímu, nikoli nedůstojnému používání a pro jejich zcizování	55
2. Poselství ke dni cestovního ruchu, 27. září 2014	62
3. Modlitba za Synodu ke Svaté rodině	68

III. DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. Prohlášení COMECE k evropským volbám 2014	75
2. Poselství patriarchy Chaldejské církve	79
3. List českých a moravských biskupů o pomoci trpícím křesťanům	83

Použité značky a zkratky

- AAS *Acta Apostolicae Sedis*
- CIC *Kodex kanonického práva (Codex Iuris Canonici)*.
Praha: Zvon, 1994
- ČBK Česká biskupská konference
- CIV BENEDIKT XVI. Encyklika o integrálním lidském rozvoji
v lásce a v pravdě *Caritas in veritate* (29. června 2009).
Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009
- DCE BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské lásce *Deus caritas est*
(25. prosince 2005). Praha: Paulínky-ČBK, 2006
- DH II. Vatikánský koncil. Deklarace o náboženské svobodě
Dignitatis humanae (7. prosince 1965).
Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995
- DV II. Vatikánský koncil. Věroučná konstituce o Božím zjevení
Dei verbum (18. listopadu 1965).
Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995
- ERC Ekumenická rada církví
- GE II. Vatikánský koncil. Deklarace o křesťanské výchově
Gravissimum educationis (28. října 1965).
Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995
- GS II. Vatikánský koncil. Pastorální konstituce o církvi
v dnešním světě *Gaudium et spes* (7. prosince 1965).
Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995
- ChD II. Vatikánský koncil. Dekret o pastýřské službě biskupů
v církvi *Christus Dominus* (28. října 1965).
Dokumenty II. vatikánského koncilu. Praha: Zvon, 1995
- KKC *Katechismus katolické církve*.
Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001

- KSNC PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR. *Kompedium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007
- LG II. Vatikánský koncil. Věřoučná konstituce o církvi *Lumen gentium* (21. listopadu 1964). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
- OR *L'Osservatore Romano*
- PDV JAN PAVEL II. Posynodální apoštolská adhortace o výchově kněží v současných podmínkách *Pastores dabo vobis* (25. března 1992). Praha: Zvon, 1993
- PL *Patrologia latina* (J. P. MIGNE)
- PO II. Vatikánský koncil. Dekret o službě a životě kněží *Presbyterorum ordinis* (7. prosince 1965). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
- RM JAN PAVEL II. Encyklika o stálé platnosti misijního poslání *Redemptoris missio* (7. prosince 1990). Praha: Zvon, 1994
- SC II. Vatikánský koncil. Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* (4. prosince 1963). *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995
- SpS BENEDIKT XVI. Encyklika o křesťanské naději *Spe salvi* (30. listopadu 2007). Praha: Paulínky-ČBK, 2008

I.

PAPEŽSKÉ
DOKUMENTY

1. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE SVĚTOVÉMU DNI MÍRU

1. LEDNA 2014

BRATRSTVÍ JAKO ZÁKLAD MÍRU A CESTA K NĚMU

1. Ve svém prvním Poselství ke Světovému dni míru toužím obrátit se ke všem, k jednotlivcům i k národům, a popřát jim život naplněný radostí a nadějí. V srdci každého muže a každé ženy totiž sídlí touha žít plným životem, k němuž patří nepotlačitelný sen o bratrství, které vede člověka ke společenství s druhými. V nich nacházíme nikoli nepřátele a konkurenty, ale bratry, jež máme přijímat a ujímat se jich.

Bratrství je existenciální dimenzí člověka, jenž je vztahovou bytostí. Silné vědomí této vztahové charakteristiky nás vede k tomu, abychom každého člověka viděli jako opravdového bratra a jako opravdovou sestru a tak s ním i jednali; bez toho se vytváření spravedlivé společnosti a pevného a trvalého míru stává nemožným. Hned je třeba připomenout, že bratrství se začínáme učit obvykle v lůně rodiny, hlavně díky zodpovědným a navzájem se doplňujícím úlohám všech jejích členů, zejména otce a matky. Rodina je zdrojem veškerého bratrství, a proto je také základem míru a prvořadou cestou k němu, neboť ze své podstaty by měla přenášet svou lásku na okolní svět.

Trvale se zvětšující propojení a komunikace, které proplétají naši planetu, činí stále zřejmějším vědomí jednoty a společně sdíleného osudu národů na zemi. Vidíme, že v dějinné dynamice je i navzdory etnickým, společenským a kulturním rozdílnostem zaseto povolání k budování jediného společenství tvořeného bratřími, kteří se navzájem přijímají a starají se jeden o druhého. Takovému povolání se však i dnes často brání a je fakticky popíráno ve světě, jehož charakteristikou je „globalizace lhostejnosti“, kvůli níž si pomalu „zvykáme“ na utrpení druhého a uzavíráme se do sebe.

Zdá se, že v mnoha částech světa neustává vážné porušování základních lidských práv, především práva na život a na svobodu náboženství. Tragický jev obchodování s lidskými bytostmi, s jejichž životy a zoufalstvím lidé bez skrupulí spekulují, představuje jeden

znepokojující příklad. K válkám vedeným v podobě ozbrojených konfliktů se připojují války méně viditelné, ale nikoli méně kruté, které se vedou na ekonomickém a finančním poli prostředky stejně tak ničivými pro životy, rodiny a podniky.

Jak prohlašoval Benedikt XVI., globalizace nás sice přibližuje, ale nečiní z nás bratry.¹ Mnoho situací nerovnosti, chudoby a nespravedlnosti kromě toho signalizuje nejen značný nedostatek bratrství, ale i nepřítomnost solidární kultury. Nové ideologie charakterizované rozšířeným individualismem, egoismem a materialistickým konzumerismem oslabují sociální pouta a posilují mentalitu „vyřazení“, která vede k pohrdání a opuštění těch nejslabších a těch, kdo jsou považováni za „neužitečné“. Lidské soužití se tak stává stále podobnějším pragmatickému a egoistickému *do ut des* („dám, abys dal“).

Zároveň se jasně ukazuje, že současné etické systémy jsou neschopné vytvářet autentické bratrské svazky, protože nemůže existovat bratrství postrádající odkaz na společného Otce jako svůj nejvyšší základ.² Právě bratrství mezi lidmi předpokládá a vyžaduje transcendentní otcovství. Počínaje uznáním takového otcovství se upevňuje bratrství mezi lidmi, čili to, že každý člověk se stává „bližním“ a stará se druhého.

« *Kde je tvůj bratr* » (Gen 4,9)

2. Pro to, abychom lépe pochopili povolání člověka k bratrství a lépe poznali překážky, které se staví do cesty jeho uskutečňování, a nalézali způsoby jejich odstraňování, je klíčové nechat se vést poznáváním Božího záměru, jak ho jedinečným způsobem předkládá Písmo svaté.

Podle vyprávění o počátcích se všichni lidé odvozují od společných rodičů Adama a Evy, dvojice stvořené Bohem k jeho obrazu a podobnosti (srov. *Gen* 1,26), z níž se rodí Kain a Ábel. V událostech ze života prvotní rodiny se dočítáme o zrodu společnosti a vývoji vztahů mezi lidmi a mezi národy.

---

1 Srov. enc. *Caritas in veritate* (29. června 2009), 19: *AAS* 101 (2009), 654-655.

2 Srov. papež František, enc. *Lumen fidei* (29. června 2013), 54: *AAS* 105 (2013), 591-592.

Ábel je pastýř a Kain je rolník. Jejich pravá totožnost a zároveň jejich povolání spočívá v tom, že *jsou bratry* i navzdory jejich různé činnosti a kultuře i způsobu, jímž realizují svůj vztah k Bohu a ke stvoření. Avšak zavraždění Ábela Kainem tragicky prokazuje, že povolání k bratrství je radikálně odmítnuto. Jejich osud (srov. *Gen 4,1-16*) zdůrazňuje obtížnost úlohy, k níž jsou povoláni všichni lidé, a sice žít sjednocení a pečovat jeden o druhého. Kain se nevyrovnává se zálibou Boží v Ábelovi, který obětoval to nejlepší ze svého stáda – „Bůh příznivě přijal Ábela a jeho obětní dar. Nepřijal však příznivě Kaina a jeho obětní dar“ (*Gen 4,4-5*) – a ze závisi Ábela zabíjí. Tím odmítá považovat se za bratra toho druhého, mít s ním pozitivní vztah, žít před Bohem a brát na sebe svou zodpovědnost za péči o něj a za jeho ochranu. Na otázku „Kde je tvůj bratr?“, s níž se Bůh obrací na Kaina a žádá, aby vydal počet za svého skutku, odpovídá: „Nevím. Jsem snad strážcem svého bratra?“ (*Gen 4,9*). A dále nám kniha Genesis říká, že „Kain se vzdálil od Boha“ (*4,16*).

Je třeba se ptát na závažné motivy, které vedly Kaina, aby popřel bratrské pouto a zároveň i pouto vzájemnosti a společenství, jímž byl spojen se svým bratrem Ábelem. Bůh sám Kaina obžalovává a vyčítá mu jeho blízkost ke hříchu: „Hřích stojí u tvých dveří jako skrčené zvíře“ (*Gen 4,7*). Kain však odmítá postavit se proti zlu a rozhodne se i tak pozvednout svou ruku „proti bratru Ábelovi“ (*Gen 4,8*) a tím pohrdne Božím plánem. Tak maří své prvotní povolání být Božím dítětem a žít bratrství.

Příběh Kaina a Ábela nás učí, že lidstvo nese v sobě vepsané povolání k bratrství, ale také možnost ho dramaticky zradit. Dosvědčuje to každodenní egoismus, který se nachází v základě mnoha válek a nespravedlností. Mnoho mužů a žen hyne rukou bratrů a sester, kteří nedokážou vidět sebe samotné jako bytosti stvořené pro vzájemnost, pro společenství a pro darování.

« Vy všichni jste bratři » (Mt 23,8)

3. Spontánně vyvstává otázka, zda muži a ženy tohoto světa někdy dokážou plně odpovídat na touhu po bratrství, kterou do nich vložil Bůh Otec. Dokážou svými silami překonávat lhostejnost, egoismus a nenávist? Dovedou přijímat legitimní rozdíly, které charakterizují bratry a sestry?

Parafrázi slov Pána Ježíše můžeme shrnout odpověď, kterou nám on dává: protože je zde jeden Otec, kterým je Bůh, vy všichni jste bratři (srov. *Mt 23,8-9*). Kořen bratrství je obsažen v Božím otcovství. Nejedná se o nějaké neurčité otcovství, nerozlišené a neúčinné v dějinách, ale o jasnou a mimořádně konkrétní osobní lásku Boha Otce ke každému člověku (srov. *Mt 6,25-30*). Je to účinné otcovství, které plodí bratrství, protože Boží láska, když je přijímána, stává se tím nejpodivuhodnějším činitelem proměny života a vztahů s druhými a otevírá lidem solidaritě a aktivnímu sdílení.

Konkrétně se lidské bratrství znovu rodí v *Ježíši a skrze něho* díky jeho smrti a zmrtvýchvstání. Kříž je definitivním „místem“, kde bylo *založeno* bratrství, jakému sami lidé nejsou schopni dávat zrod. Ježíš Kristus, který na sebe vzal lidskou přirozenost, aby ji spasil, a který miloval Otce až k smrti, a to k smrti na kříži (srov. *Flp 2,8*), z nás svým zmrtvýchvstáním utváří *nové lidstvo*, v úplném společenství s vůlí Boží a s jeho plánem, jenž zahrnuje plnou realizaci povolání k bratrství.

Ježíš od počátku přebírá Otcův plán a uznává jeho primát přede vším. Avšak Kristus se svou opuštěností k smrti z lásky k Otci stává novým a definitivním počátkem nás všech. Jsme povoláni uznávat se v něm navzájem jako bratři, protože jsme *děťmi* téhož Otce. On sám je Smlouvou a osobním prostorem pro smíření člověka s Bohem a smíření bratří mezi sebou. Ježíšovou smrtí na kříži je překonáno i *rozdělení* mezi národy, mezi lidem Smlouvy a pohanským lidem, který byl zbaven naděje, protože až do této chvíle zůstával stát stranou paktů Příslibu. Jak čteme v Listu k Efezským, Ježíš Kristus je ten, kdo v sobě smiřuje všechny lidi. On je pokojem, protože ze dvou národů vytvořil jeden tým, že zbořil zeď rozdělení, to znamená nepřátelství, která stála mezi nimi. On v sobě vytvořil jediný lid, jediného nového člověka, jediné nové lidstvo (srov. 2,14-16).

Kdo přijme Kristův život a žije v Kristu, ten uznává Boha jako Otce a naprosto se mu dává tím, že ho miluje nadevše. Smířený člověk vidí v Bohu Otce všech a v důsledku toho je povzbuzován, aby žil bratrství otevřené vůči všem. Druhý člověk je v Kristu přijímán a milován jako Boží syn a Boží dcera, jako bratr a sestra; není to někdo cizí a tím méně protivník nebo dokonce nepřítel. V Boží rodině, kde všichni jsou dětmi téhož Otce, a protože jsou naroubováni na Kris-

ta, jsou synové v Synu, neexistují žádné „životy určené k vyřazení“. Všichni se těší téže nedotknutelné důstojnosti. Všichni jsou milováni Bohem, všichni jsou vykoupeni Kristovou krví; Kristus pro každého zemřel na kříži a vstal z mrtvých. To je důvod, proč nemůžeme zůstat lhostejní k osudu bratří.

Bratrství – základ a cesta míru

4. Za tohoto předpokladu je snadné pochopit, že bratrství je *základem* a *cestou* míru. Sociální encykliky mých předchůdců nabízejí v tomto směru platnou pomoc. Stačilo by odvolat se na definice míru z encykliky *Populorum progressio* Pavla VI. anebo ze *Sollicitudo rei socialis* Jana Pavla II. Z té první se dozvíme, že integrální rozvoj národů je novým jménem pro mír.³ Z druhé, že mír je *opus solidaritatis* („dílo solidarity“).⁴

Pavel VI. prohlašuje, že v duchu bratrství se mají setkávat nejen lidé, ale i celé národy, a vysvětluje: „V tomto vzájemném porozumění a přátelství, v tomto posvátném společenství musíme... společně pracovat a budovat společnou zdárnou budoucnost lidstva.“⁵ Tato povinnost se týká v první řadě těch nejvíce obdařených. Jejich povinnosti jsou zakořeněny v lidském i nadpřirozeném bratrství a projevují se v trojím aspektu: jako *povinnost solidarity*, která vyžaduje, aby bohaté národy pomáhaly méně rozvinutým; jako *povinnost sociální spravedlnosti*, která žádá korektnější uspořádání chybných vztahů mezi silnými a slabými národy; jako *povinnost univerzální lásky*, která zahrnuje prosazování lidštějšího světa pro všechny, světa, kde by všichni měli co dávat a co dostávat, bez toho že by rozvoj jedněch vytvářel překážku pro rozvoj druhých.⁶

Pokud se mír považuje za *opus solidaritatis*, nelze se zároveň domnívat, že by bratrství nebylo jeho nejdůležitějším základem. Mír, jak prohlašuje Jan Pavel II., je nedělitelné dobro: buď je dobrem pro

---

3 Srov. Pavel VI., enc. *Populorum progressio* (26. března 1967), 87: AAS 59 (1967), 299.

4 Srov. Jan Pavel II., enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosince 1987), 39: AAS 80 (1988), 566-568.

5 Enc. *Populorum progressio* (26. března 1967), 43: AAS 59 (1967), 278-279.

6 Srov. *tamtéž*, 44: AAS 59 (1967), 279.

všechny, nebo pro nikoho. Lze ho skutečně získat a těšit se z něj jako z nejvyšší kvality života a jako z nejvýše lidského a udržitelného rozvoje pouze tehdy, když se uvádí do života všemi jako „pevná a trvalá odhodlanost usilovat o obecné blaho“.⁷ To v sobě zahrnuje, že se nemáme dávat vést „touhou po zisku“ nebo „žízni po moci“. Je třeba být připraven „zapřít sám sebe“ pro druhého, místo abychom ho zneužívali; „sloužit mu“, místo abychom ho utlačovali pro vlastní prospěch... „druhého“ – osobu, lid nebo národ – [nesmíme vidět] jako jakýsi nástroj, jehož pracovní schopnost a tělesnou sílu je možné lacině využívat a potom, když přestane být užitečný, jej odhodit, ale jako bytost nám „podobnou“, „pomocníka“.⁸

Křesťanská solidarita předpokládá, že bližního máme milovat nejen jako „bytost se svými právy a se svou základní rovností vůči všem, ale [jako] živý obraz Boha Otce, vykoupený krví Ježíše Krista a podléhající ustavičnému působení Ducha Svatého“,⁹ jako druhého bratra. Jan Pavel II. připomíná: „Vědomí společného otcovství Boha, všelidského bratrství v Kristu, „synů v Synu“, vědomí přítomnosti a životodárného působení Ducha Svatého – to vše dodá našemu pohledu na svět jakoby nové měřítko pro jeho výklad“¹⁰ a pro jeho proměnu.

Bratrství – předpoklad pro vítězství nad chudobou

5. V encyklice *Caritas in veritate* můj předchůdce připomínal, že nedostatek bratrství je jednou z velkých příčin chudoby.¹¹ V mnoha společnostech zakoušíme velkou *chudobu vztahů*, která je zapříčiněna nedostatkem pevných vazeb v rodině a ve společenství. S obavami sledujeme růst strádání různého druhu, sociálního vyloučení, osamělosti a různých forem patologické závislosti. Takovouto chudobu lze překonat jen znovuobjevením a zhodnocením *bratrských* vztahů v lůně rodin a společenství, sdílením radostí i bolestí, těžkostí i úspěchů, které provázejí život lidí.

---

7 Enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosince 1987), 38: AAS 80 (1988), 566.

8 Tamtéž, 38-39: AAS 80 (1988), 566-567.

9 Tamtéž, 40: AAS 80 (1988), 569.

10 Tamtéž.

11 Srov. enc. *Caritas in veritate* (29. června 2009), 19: AAS 101 (2009), 654-655.

Jestliže na jedné straně zjišťujeme snížení *absolutní chudoby*, na druhé straně nemůžeme nevidět závažný nárůst *relativní chudoby*, to znamená nerovností mezi lidmi a skupinami, žijícími v určitém regionu anebo v určitém sociálně-kulturním prostředí. V tomto směru poslouží také účinná politika, která prosazuje princip *bratrství* a zajišťuje lidem – rovným ve své důstojnosti a ve svých základních právech – přístup ke „kapitálu“, ke službám, vzdělávacím, zdravotním a technickým prostředkům tak, aby každý měl příležitost vyjádřit a realizovat svůj životní plán a mohl se plně rozvíjet jako lidská osoba.

Rovněž shledáváme potřebu politiky, která by sloužila ke zmírnění přílišné nerovnosti v příjmech. Nesmíme zapomínat na církevní nauku o tzv. *sociální hypotéze*. Je-li na jejím základě dovolené – jak říká sv. Tomáš Akvinský – a dokonce potřebné, „aby člověk vlastnil majetek“¹², pak pokud jde o jeho užívání, „musí se na věci právem držené dívat nejen jako na své, ale též jako na společné, a to v tom smyslu, aby mohly být nejen k jeho vlastnímu prospěchu, ale i prospěchu druhých“.¹³

A konečně je zde poslední způsob, jak prosazovat bratrství – a tak vítězit nad chudobou – který musí být v základě všech ostatních. Je to odpoutanost člověka, jenž se rozhodl pro střídmy životní styl jen s tím, co potřebuje, styl toho, kdo sdílí své vlastní bohatství, a tak dokáže zakoušet bratrské společenství s druhými. To je podstatné, chceme-li následovat Ježíše Krista a být skutečně křesťany. Je to případ nejen zasvěcených lidí, kteří skládají slib chudoby, ale i mnoha rodin a mnoha zodpovědných občanů, kteří pevně věří, že bratrský vztah s bližním představuje ten nejcennější majetek.

Znovuobjevení bratrství v ekonomii

6. Současná vážná finanční a ekonomická krize – která má svůj původ na jedné straně v postupujícím vzdalování se člověka od Boha

---

12 *Summa Theologiae* II-II, q. 66, art. 2.

13 Druhý vatikánský koncil, past. konst. O církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*, 69. Srov. Lev XIII., enc. *Rerum novarum* (15. května 1891), 19: *ASS* 23 (1890-1891), 651; Jan Pavel II., enc. *Sollicitudo rei socialis* (30. prosince 1987), 42: *AAS* 80 (1988), 573-574; Papežská rada *Iustitia et Pax*, *Kompendium sociální nauky církve*, č. 178.

a od bližního při nenasytném hledání materiálních statků; a na druhé straně ve zbídačení vztahů mezi lidmi i mezi společenstvími – dohnala mnohé, aby znovu hledali uspokojení, štěstí a jistotu v konzumu a v zisku, přesahujícím logiku zdravé ekonomiky. Už v roce 1979 upozorňoval Jan Pavel II., že „skutečně již existuje konkrétní nebezpečí, a můžeme je i sami postřehnout, že zatímco člověk neobyčejně zvětšuje svou vládu nad světem věcí, ztrácí otěže této své vlády a různými způsoby podrobuje onomu světu sám sebe, stává se předmětem mnohostranné manipulace – i když často není přímo postřehnutelná – celou organizací společenského života, výrobním systémem, tlakem hromadných sdělovacích prostředků“.¹⁴

Ekonomické krize, následující jedna po druhé, musejí vést k novým příhodným úvahám o modelech ekonomického rozvoje a o změně životního stylu. Dnešní krize, i přes svůj neblahý dopad na život lidí, může rovněž být vhodnou příležitostí pro nové získání ctností rozvahy, mírnosti, spravedlivosti a pevnosti. Ty nám mohou pomáhat k překonání těžkých okamžiků a ke znovuobjevení bratrských pout, jež nás vážou k sobě navzájem ve veliké důvěře, že člověk má zapotřebí a je schopen dosáhnout něčeho více než maximalizace svého individuálního prospěchu. Pro vytváření a udržení společnosti na míru lidské důstojnosti jsou potřebné především takové ctnosti.

Bratrství zastavuje válku

7. V uplynulém roce mnoho bratří a sester i nadále prožívalo mučivou zkušenost války, která vytváří hlubokou ránu, zasazovanou bratrství.

Je mnoho válek, které se odehrávají uprostřed všeobecné lhostejnosti. Všechny, kdo žijí v zemích, kde zbraně vnucují hrůzu a způsobují ničení, ujišťují o své osobní blízkosti i blízkosti celé církve. Ta má za své poslání přinášet Kristovu lásku i bezbranným obětem zapomenutých válek prostřednictvím modlitby za mír, služby raněným, hladovým, utečencům, vysídlencům a všem, kdo žijí ve strachu. Církev pozvedá svůj hlas rovněž proto, aby ke zodpovědným dolehl

výkřik této bolesti trpícího lidstva a aby spolu s nepřítelstvím nastal konec veškeré zvěle a potlačování základních lidských práv.¹⁵

Z toho důvodu se chci obrátit s rozhodnou výzvou ke všem, kdo zbraněmi rozsévají násilí a smrt: v tom, koho dnes považujete pouze za nepřítele, jenž má být poražen, znovu objevte svého bratra a zastavte svou ruku! Zřekněte se ozbrojeného boje a vyjděte druhým v ústřety s dialogem, odpuštěním a smířením, abyste okolo sebe obnovili spravedlnost, důvěru a naději! „Z tohoto pohledu se zdá být jasné, že ozbrojené konflikty vždy způsobují v životě národů úmyslné popření jakékoli možnosti mezinárodní shody, vytvářejí hluboká a drásající rozdělení, jejichž zahojení vyžaduje mnoho let. Války představují praktické odmítnutí snahy o dosažení oněch velkých ekonomických a sociálních cílů, které si stanovilo mezinárodní společenství.“¹⁶

Dokud však bude v oběhu tak velké množství zbraní jako dnes, vždy se budou nacházet stále nové záminky, aby se rozpoutalo nepřítelství. Proto se hlásím k výzvě svých předchůdců ve prospěch nešíření zbraní a ke všeobecnému odzbrojení, počínaje jadernými a chemickými zbraněmi.

Musíme však konstatovat, že mezinárodní dohody a zákony států, které jsou sice potřebné a vysoce žádoucí, nejsou samy o sobě dostačující na to, aby chránily lidstvo před rizikem ozbrojených konfliktů. Je potřebná konverze srdcí, která by každému umožnila poznávat v druhém člověku bratra, o něhož se má starat a s nímž má spolupracovat na vytváření života v plnosti pro všechny. Takový duch oživuje mnohé iniciativy občanské společnosti i náboženských organizací při jejich práci ve prospěch míru. Přeji si, aby každodenní úsilí všech i nadále přinášelo plody a aby dosáhlo svého výsledku i v účinné aplikaci práva na mír v mezinárodním právu jakožto základního lidského práva a první potřebné podmínky pro uplatňování všech dalších práv.

---

15 Srov. Papežská rada *Iustitia et Pax*, *Kompendium sociální nauky církve*, č. 159.

16 Papež František, *Dopis prezidentu Putinovi*, 4. září 2013: *L'Osservatore Romano*, 6. září 2013, str. 1.

Korupce a organizovaný zločin odporují bratrství

8. Horizont bratrství nás obrací k otázce růstu každého muže a ženy a dosažení jejich plné realizace. Správné ambice člověka, především mladého, nesmí být zmařeny nebo podlomeny a nesmí se mu brát naděje na jejich uskutečnění. Ambice však nelze zaměňovat za zneužívání moci. Naopak, je třeba soutěžit ve vzájemné úctě (srov. *Řím* 12,10). I při diskusích, které patří nevyhnutelně k životu, je třeba vždy mít na paměti, že jsme bratři, a proto máme vychovávat druhé i sebe k tomu, abychom nepovažovali bližního za nepřítel anebo za protivníka, jehož je třeba vyřadit.

Bratrství plodí sociální mír, protože vytváří rovnováhu mezi svobodou a spravedlností, mezi osobní zodpovědností a solidaritou, mezi dobrem jednotlivců a obecným dobrem. Politické společenství musí tedy jednat transparentním a zodpovědným způsobem, aby tomu napomáhalo. Občané musejí cítit, že je veřejná moc zastupuje s ohledem na jejich svobodu. Mezi občana a instituce se však často vklíní partikulární zájmy, které takový vztah deformují a přispívají k vytváření ovzduší trvalého konfliktu.

Autentický duch bratrství vítězí nad individuálním sobectvím, které odporuje možnosti, aby lidé žili mezi sebou v harmonii. Ve společnosti se takové sobectví rozvíjí v mnoha formách korupce, dnes obecně rozšířené, anebo vytvářením kriminálních organizací od malých skupin až po skupiny, organizované v globálním měřítku, které významně narušují legalitu a spravedlnost a zasahují srdce lidské důstojnosti. Tyto organizace vážně urážejí Boha, škodí bratřím a ničí stvoření, tím spíše, mají-li náboženskou konotaci.

Mám na mysli drásající drama spojené s drogami, na němž se vydělává při pohrdání morálními i občanskými zákony; ničení přírodních zdrojů a znečišťování, k němuž nyní dochází; tragédii vykořisťování pracujících; nedovolené převody peněz a finanční spekulaci, která často nabývá charakteru bezohledného ničení celých sociálních a ekonomických systémů a vystavuje chudobě miliony mužů a žen; mám na mysli prostituci, která každý den kosí nevinné oběti především mezi nejmladšími, jež obírá o budoucnost; mám na mysli odporný obchod s lidskými bytostmi, zločiny vůči mladistvým a jejich zneužívání, otroctví, které se v mnoha částech světa stále ještě hrůzně

šíří; mám na mysli často nikým nevnímanou tragédií migrantů, s nimiž se nedůstojně a ilegálně manipuluje. Jan XXIII. o tom napsal: „Je-li společenství lidí založeno jen na vztazích síly, je nutno o něm říci, že v sobě nemá nic lidského, poněvadž lidem je v něm upírána svoboda, místo aby byli vhodně podněcováni ke zvyšování životní úrovně, k dosažení dokonalosti.“¹⁷ Člověk se však může vždy obrátit a nikdy si nesmí zoufat nad nemožností změnit svůj život. Přál bych si, aby to bylo poselství dávající důvěru všem, včetně těch, kdo spáchali nelidské zločiny, protože Bůh nechce, aby hříšník zemřel, ale aby se obrátil a žil (srov. Ez 18,23).

Díváme-li se v širokém kontextu lidského společenství na oblast zločinu a trestu, musíme nutně myslet na nelidské podmínky v mnoha vězeních, kde trestanec je často ponižován na bytost pod úroveň člověka, jeho lidská důstojnost je znásilňována a hasne jakákoli touha a vůle po nápravě. Církev dělá v těchto prostředích mnoho, ponejvíce v tichosti. Povzbuzuji a vyzývám, aby se dělalo stále více, v naději, že tyto aktivity, vykonávané mnoha odvážnými muži a ženami, budou nacházet stále větší poctivou a loajální podporu i u občanských autorit.

Bratrství pomáhá zachovávat a kultivovat přírodu

9. Lidská rodina dostala od Stvořitele společný dar: přírodu. Ke křesťanskému pohledu na stvoření patří pozitivní úsudek o přípustnosti zásahů do přírody, aby se z ní získával prospěch. Předpokladem pro to je zodpovědné jednání, to znamená uznání oné „gramatiky“, která je do ní vepsána, a moudré používání zdrojů ve prospěch všech. Patří k tomu i respekt ke kráse, účelnosti a užitečnosti jednotlivých živých tvorů a k jejich funkci v ekosystému. Příroda je nám k dispozici a my jsme povoláni k tomu, abychom se o ni starali zodpovědně. Místo toho jsme však často vedeni pýchou vycházející z panování, vlastnění, manipulace a vykořisťování. Nestaráme se o přírodu, nerepektujeme ji, nepovažujeme ji za bezplatný dar, o nějž máme pečovat a dávat ho k dispozici bratřím, včetně budoucích generací.

Především *zemědělský sektor* je primárním produktivním odvětvím, jehož základním posláním je kultivovat přírodní zdroje a pečovat o ně pro obživu lidstva. Z tohoto pohledu přetrvávající hanba hladu ve světě ve mně vzbuzuje otázku, kterou chci s vámi sdílet: *Jak užíváme zdroje země?* Dnešní společnosti musejí uvažovat o hierarchii priorit, jimiž je určována výroba. Je nezbytnou povinností, aby se pozemské zdroje využívaly způsobem odstraňujícím hlad všech lidí. Existuje mnoho možných iniciativ a řešení, které se neomezují jen na zvyšování produkce. Dobře víme, že současná výroba je dostačující, a přece nalezneme miliony lidí, kteří trpí a umírají hladu, což je skutečně pobuřující. Je tedy potřebné nacházet způsoby, aby všichni mohli mít prospěch z plodů země, nejen proto, aby se tak přestal zvětšovat rozdíl mezi těmi, kdo mají mnoho, a těmi, kdo se musejí uspokojovat s drobkou, ale především z důvodu spravedlnosti a rovnosti i úcty ke každé lidské bytosti. V tomto smyslu chci všem připomenout potřebu *všeobecného určení statků*, jež je jedním ze základních opěrných bodů sociální nauky církve. Respektování tohoto principu je podstatnou podmínkou pro to, aby byl umožněn účinný a rovný přístup k základním a primárním statkům, které každý člověk potřebuje a má na ně právo.

Závěr

10. Bratrství je třeba objevit, milovat, zakusit, hlásat ho a svědčit o něm. Avšak pouze láska darovaná Bohem nám umožňuje bratrství přijmout a žít ho naplno.

Realistický přístup, potřebný v politice a v ekonomii, se nemůže omezit na technicismus zbavený duchovnosti, který přehlíží transcendentní dimenzi člověka. Pokud chybí otevřenost vůči Bohu, každá lidská aktivita je ochuzena a lidé jsou omezováni na objekty k využívání. Jedině pokud se politika a ekonomika dokážou pohybovat v širokém prostoru zajištěném takovouto otevřeností vůči Bohu, který miluje každého muže a ženu, mohou se utvářet na základě autentického ducha bratrské lásky a mohou být účinným nástrojem integrálního lidského rozvoje a míru.

My křesťané věříme, že v církvi jsme údy jeden druhého, jeden pro druhého jsme potřební, protože každému z nás byla dána milost podle míry Kristova daru ke všeobecnému užitku (srov. *Ef 4,7.25; 1 Kor 12,7*).

Kristus přišel na svět, aby nám přinesl božskou milost, to znamená možnost účastnit se na jeho životě. To umožňuje sprádat naše bratrské vztahy vyznačující se vzájemností, odpuštěním, naprostým sebedarováním podle šířky a hloubky Boží lásky, darované lidstvu jím, který jako ukřižovaný a zmrtvýchvstalý přitahuje všechny k sobě: „Nové přikázání vám dávám: Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy. Podle toho všichni poznají, že jste mými učedníky, budete-li mít lásku k sobě navzájem“ (*Jan 13,34-35*). To je ta radostná zvěst, která od každého vyžaduje krok navíc, trvalé cvičení v empatii a v naslouchání bolestem a radostem druhého, i toho ode mne nejvzdálenějšího, vyžaduje, abychom se vydali na náročnou cestu lásky, která dokáže darovat sebe a zdarma se vydávat pro dobro každého bratra a sestry.

Kristus objímá každého člověka a chce, aby se nikdo neztratil: „Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen“ (*Jan 3,17*). Činí tak, aniž by někoho utlačoval nebo nutil, aby mu otevřel dveře svého srdce a své mysli. „Kdo je mezi vámi největší, ať je jako nejmenší, a kdo je představený, ať je jako ten, kdo druhým slouží“ – říká Ježíš Kristus – „já jsem mezi vámi jako ten, kdo slouží“ (*Lk 22,26-27*). Každá aktivita se tedy musí vyznačovat postojem služby lidem, především těm nejvzdálenějším a neznámým. Služba je duši onoho bratrství, které vytváří mír.

Kéž nám Ježíšova Matka Maria pomáhá, abychom chápali a každodenně žili bratrství, které tryská ze srdce jejího Syna, a tak přinášeli mír každému člověku na naší milované zemi.

Ve Vatikánu 8. prosince 2013

FRANTIŠEK

2. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE SVĚTOVÉMU DNI MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ 19. LEDNA 2014

„Migranti a uprchlíci: na cestě k lepšímu světu“

Drazí bratři a sestry,

naše společnosti prožívají procesy vzájemné závislosti a propojování na globální úrovni, v historii nikdy nevidané. I přes všechny jejich problematické a negativní rysy mají za cíl zlepšení životních podmínek lidské rodiny, a to nejen z hlediska ekonomického, ale i politického a kulturního. Vždyť každý člověk patří do lidstva a spolu s celou rodinou národů sdílí své naděje pro lepší budoucnost. Z tohoto přesvědčení vychází téma, které jsem zvolil pro letošní Světový den migrantů a uprchlíků: *„Migranti a uprchlíci: na cestě k lepšímu světu“*.

Mezi jinými výsledky současných proměn se ukazuje rostoucí jev lidské mobility jako „znamení časů“; tak jej označil papež Benedikt XVI. (viz *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2006*). Jestliže migrace na jedné straně často odhaluje nedostatky a nedokonalosti států i mezinárodního společenství, na druhé straně taktéž ukazuje touhu lidstva po životě jednoty, jež respektuje rozdílnosti, touhu po přijetí a pohostinnosti, které by umožnily spravedlivé rozdělování pozemských statků, ochranu a prosazování důstojnosti a ústředního postavení každé lidské bytosti.

Z křesťanského pohledu se v jevech migrace, jakož i v jiných skutečnostech lidského života, odehrává pnutí mezi stvořením, jež je poznamenáno milostí a spásou, a mezi mystériem hříchu. Proti solidaritě, přijetí, gestům bratrství a pochopení se staví odmítání, diskriminace, vykořisťovatelské obchody, bolest a smrt. Starost vzbuzují především takové situace, kdy je migrace nejen násilná, ale dokonce se uskutečňuje v různých podobách obchodu s lidmi a jejím výsledkem je otroctví. Otročská práce je dnes stále v kurzu! Avšak i navzdor

ry problémům, rizikům a těžkostem, kterým je třeba čelit, mnoho migrantů a uprchlíků se i nadále inspiruje důvěrou spojenou s nadějí. Ty přinášejí do jejich srdce touhu po lepší budoucnosti nejen pro ně, ale i pro jejich rodiny a lidi jim blízké.

Co obnáší uskutečňování „lepšího světa“? Tento výraz neoznačuje jen nějaké naivní abstraktní pojetí a něco neuskutečnitelného, ale orientuje nás na úsilí o autentický a integrální rozvoj a na vytváření podmínek důstojného života pro všechny tak, aby požadavky lidí a rodin nacházely spravedlivé odpovědi a aby se respektovalo, pěstovalo a rozvíjelo stvoření, které máme od Boha. Ctihodný Pavel VI. popisoval touhy dnešních lidí těmito slovy: „... aby měli lépe zabezpečenou obživu, zdravotní péči, stálé zaměstnání; aby byli bezpeční před každým útlakem, svobodni od všeho zřudného, co narušuje lidskou důstojnost, a mohli se den ode dne lépe realizovat; aby byli vzdělanější: tj. aby mohli více pracovat, učit se, vlastnit a aby tak stoupala jejich hodnota“

(Enc. *Populorum progressio*, 26. března 1967,6). Naše srdce touží po „něčem více“, což neznamená prostě pouze více vědět nebo více mít, ale především „více být“. Rozvoj nelze redukovat na pouhý ekonomický růst, dosahovaný často bez ohledu na nejslabší a bezbranné lidi. Svět se může zlepšovat pouze tehdy, je-li prvotní pozornost věnována člověku; je-li povznesení člověka integrální, ve všech jeho směrech, včetně duchovního; není-li zanedbáván nikdo, včetně chudých, nemocných, uvězněných a cizinců (srov. *Mt* 25,31-46); jsme-li schopni přejít od „kultury vyřazování“ druhých lidí ke kultuře setkání s nimi a jejich přijímání.

Migranti a uprchlíci nejsou figurkami na šachovnici lidstva. Jedná se o děti, ženy a muže, kteří opouštějí a z různých důvodů jsou nuceni opouštět své domovy. Oni sdílejí tytéž legitimní touhy po tom, aby poznávali, aby vlastnili, ale především, aby více byli. Pozoruhodný je počet lidí, kteří migrují z jednoho kontinentu na druhý, stejně tak i těch, kdo se přemísťují v rámci svých zemí a zeměpisných oblastí. Současné migrační proudy představují v dějinách nejrozsáhlejší pohyb osob, ne-li celých národů. Církev na cestě s migranty a uprchlíky se snaží pochopit příčiny stojící u počátku jejich migrace a také pracovat na tom, aby se překonávaly negativní účinky a zhodnocovaly

pozitivní dopady na původní, přechodné i cílové společnosti migrujících proudů.

Přestože povzbuzujeme k rozvoji lepšího světa, bohužel nemůžeme mlčet o skandální chudobě v jejich různých rozměrech. Násilí, vykořisťování, diskriminace, sociální vyloučení, restriktivní přístup k základním svobodám jednotlivců i skupin – to jsou některé z hlavních forem chudoby, které je třeba překonat. Právě tyto aspekty často charakterizují migrační pohyby a spojují migraci s chudobou. Ve snaze uniknout nouzi či pronásledování a zlepšit svou perspektivu anebo si zachránit život se miliony lidí vydávají na migrační pout; zatímco doufají ve splnění svých očekávání, setkávají se často s nedůvěrou, uzavřeností a vyloučením a jsou zasaženy jiným neštěstím, které je často ještě i horší a zraňuje jejich lidskou důstojnost.

Rozměry, jichž migrace nabývá v naší době globalizace, si vyžadují nový spravedlivý a účinný způsob jejího řešení a řízení, který potřebuje především mezinárodní spolupráci a ducha hluboké solidarity a soucitu. Je důležitá spolupráce na všech úrovních a všeobecné přijetí normativních nástrojů, které by chránily a povznášely lidskou osobu. Papež Benedikt XVI. vytyčil její principy, když prohlašoval, že „takovouto politiku je třeba vyvíjet počínaje těsnou spoluprací se zeměmi, z nichž migranti pocházejí, a těmi, které je přijímají; měly by ji provázet vhodné mezinárodní předpisy schopné harmonizovat různá legislativní uspořádání za účelem ochrany požadavků a práv migrujících osob a rodin a současně i cílových společností emigrantů“ (Enc. *Caritas in veritate*, 29. června 2009,62). Společná práce pro lepší svět vyžaduje vzájemnou pomoc zemí, dostupibilitu a důvěru bez toho, že by se vytvářely nepřekonatelné překážky. Vhodná synergie může povzbudit vládnoucí představitele, aby čelili sociálně-ekonomické nerovnováze a neřízené globalizaci, což jsou příčiny migrace, která z lidí vytváří spíše oběti než její aktéry. Žádná země nemůže sama čelit těžkostem spojeným s tímto jevem, který je tak rozsáhlý, že se týká již všech kontinentů, buď jako proud imigrace nebo emigrace.

Dále je důležité zdůraznit, že takováto spolupráce začíná již úsilím, které by měla každá země vynakládat na vytváření lepších domácích ekonomických a sociálních podmínek tak, aby emigrace nebyla jedinou volbou pro toho, kdo hledá mír, spravedlnost, bezpečnost a úplnou úctu k lidské důstojnosti. Vytváření pracovních příležitostí

v místních ekonomikách rovněž zabrání rozdělení rodin a zaručí jednotlivcům i skupinám stabilní a klidné podmínky.

Když sledujeme situaci migrantů a uprchlíků, je tu ještě třetí prvek na cestě k vytváření lepšího světa, o němž bych se chtěl zmínit. Je to překonávání předsudků a zaujatosti ve vztahu k migraci. Nežádka totiž příchod migrantů, uprchlíků, žadatelů o azyl a běženců vyvolává u místního obyvatelstva podezření a nepřátelství. Rodí se strach z toho, že bude docházet k narušení sociální jistoty, že se riskuje ztráta vlastní identity a kultury, že vzroste konkurence na trhu práce anebo že dokonce budou importovány nové faktory kriminality. V této oblasti mají velkou zodpovědnost masové sdělovací prostředky. Jejich úkolem je, aby odhalovaly stereotypy a nabízely korektní informace, aby tam, kde bude třeba, poukazovaly na chyby některých, ale také přibližovaly čestnost, poctivost a velkorysost většiny. K tomu je zapotřebí, aby všichni změnili svůj postoj k emigrantům a k uprchlíkům. Je třeba přejít od postoje obrany a strachu, nezájmu a sociálního vyloučení – které jsou vlastní právě „kultuře vyřazení“ – k postoji, jehož základem bude „kultura setkání“, neboť ta jediná je schopná vytvářet spravedlivější a více bratrský, lepší svět. Také sdělovací prostředky jsou povolány k tomu, aby podstoupily „konverzi svých postojů“ a přispívaly k této změně chování vůči migrantům a uprchlíkům.

Myslím na to, jak Svatá rodina z Nazareta na počátku své cesty také prožívala zkušenost odmítnutí: Maria „porodila prvorozeného syna, zavinula ho do plenek a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo“ (*Lk 2,7*). Ježíš, Panna Maria a svatý Josef dokonce zakusili, co to znamená odejít z vlastní země a být migranty; ohrožení Herodovou touhou po moci byli nuceni uprchnout do Egypta (srov. *Mt 2,13-14*). Ale v mateřském srdci Panny Marie a v starostlivém srdci svatého Josefa, Ochránce Svaté rodiny, zůstala zachována důvěra v to, že je Bůh nikdy neopustí. Kéž na jejich přimluvu stále zůstane tato skálopevná jistota i v srdci každého migranta a uprchlíka.

Při své odpovědi na Kristovu výzvu „Jděte a získejte za učedníky všechny národy“ je církev povolána k tomu, aby byla Božím lidem, který zahrnuje všechny národy a všem národům přináší poselství evangelia, neboť ve tváři každého člověka je vtištěna tvář Kristova! Zde se nachází nehlubší kořen důstojnosti lidské osoby, kterou je tře-

ba vždy respektovat a ochraňovat. To, co zakládá důstojnost lidské osoby, nejsou kritéria efektivity a produktivity, příslušnost k určité společenské vrstvě, etnická a náboženská příslušnost, ale fakt, že člověk byl stvořen k Božímu obrazu a podobnosti (srov. *Gen 1,26-27*), a ještě více skutečnost, že jsme dětmi Božími! Každá lidská bytost je Božím dítětem! Je v ní vtištěn Boží obraz! Jde tedy o to, abychom my jako první – a abychom v tom pomáhali i ostatním – viděli v migrantovi a v uprchlíkovi nejen problém, který je třeba řešit, ale i bratra a sestru, jež je třeba přijmout, respektovat a milovat, a příležitost, kterou nám nabízí Boží Prozřetelnost; abychom vytvářeli spravedlivější společnost, dokonalejší demokracii, solidárnější stát, bratrštější svět a otevřenější křesťanskou společnost podle evangelia. Migrace může dát zrod příležitostem pro novou evangelizaci a může otevírat prostory pro růst nového lidstva, které se ohlašuje ve velikonočním tajemství – lidstva, pro něž každá cizí země je vlastí a každá vlast je cizinou.

Drazí migranti a uprchlíci, neztrácejte naději, že i pro vás je vyhrazena bezpečnější budoucnost, že se na svých cestách budete setkávat s podanou rukou a že vám bude dopřáno, abyste zakusili bratrskou solidaritu a vroucnost přátelství! Vás všechny i ty, kteří svůj život a své síly dávají pro to, aby vám stáli po boku, ujišťuji o své modlitbě a ze srdce uděluji apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu 5. srpna 2013

FRANTIŠEK

3. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K XXII. SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH 11. ÚNORA 2014

Víra a láska:

«Také my jsme povinni položit život za své bratry» (1 Jan 3,16)

Drazí bratři a sestry,

1. U příležitosti XXII. Světového dne nemocných, jehož letošním tématem je *Víra a láska*: *«Také my jsme povinni položit život za své bratry» (1 Jan 3,16)*, se obracím zvláště na nemocné a na všechny, kdo jim poskytují svou pomoc a péči. Církev ve vás poznává, drazí nemocní, zvláštní přítomnost trpícího Krista. Je tomu tak, protože za každým naším utrpením, ba dokonce v jeho nitru, je utrpení Kristovo. Kristus spolu s námi nese jeho tíži a odhaluje jeho smysl. Když Boží Syn vystoupil na kříž, zrušil samotu utrpení a osvětlil její temnotu. Jsme tím uvedeni do tajemství Boží lásky k nám, která dodává naději a odvahu: naději, protože v Božím záměru lásky se i noc bolesti otevírá velikonočnímu světlu; a odvahu k tomu, abychom každé nepřízní čelili v jeho společenství a ve spojení s ním.

2. Boží Syn, který se stal člověkem, neodstranil z lidské zkušenosti nemoc a utrpení, ale tím, že ho vzal na sebe, proměnil ho a dal mu jiný rozměr. Nový rozměr utrpení spočívá v tom, že již nemá poslední slovo, jímž je nový život v plnosti; proměna je dána tím, že ve spojení s Kristem se nemoc a utrpení mohou stávat pozitivními. Ježíš je cesta, po níž můžeme jít s jeho Duchem. Jako Otec daroval z lásky Syna a Syn z téže lásky daroval sám sebe, i my můžeme milovat ostatní, tak jako Bůh miloval nás, a dávat za své bratry život. Víra v dobrého Boha se stává dobrotou, víra v ukřižovaného Krista se stává silou k tomu, abychom milovali až do konce i nepřátele. Důkazem autentické víry v Krista je sebedarování, rozdávání lásky bližním, zvláště tomu, kdo si ji nezaslouží, kdo trpí a kdo je na okraji společnosti.

3. V síle křtu a biřmování jsme povoláni, abychom se přizpůsobovali Kristu, milosrdnému Samaritánovi všech trpících: „Z toho jsme poznali lásku: že Kristus za nás položil svůj život. Také my jsme povinni položit život za své bratry“ (*1 Jan 3,16*). Když k těm, kdo potřebují péči, přistupujeme láskyplně, přinášíme jim uprostřed rozpornosti tohoto světa naději a Boží úsměv. Když se velkorysá odevzdanost druhým stane stylem naší činnosti, vytváříme prostor pro Kristovo srdce, zahříváme se jím, a tak přinášíme svůj příspěvek pro příchod Božího království.

4. Abychom rostli v něžnosti a v ohleduplné a delikátní lásce, máme křesťanský vzor, k němuž můžeme s jistotou obracet svůj pohled. Je to Ježíšova Matka a naše Matka, která je pozorná vůči Božímu hlasu a potřebám a těžkostem svých dětí. Panna Maria, vedena Božským milosrdenstvím, které se v ní ztělesňuje, zapomíná na sebe a spěšně se vydává na cestu z Galileje do Judeje, aby se setkala se svou sestřenicí Alžbětou a pomáhala jí; na svatbě v Káni se přimlouvá u svého Syna, když vidí, že při oslavě došlo víno; během celé své životní cesty nosí v srdci slova starého Simeona, která předpovídají meč, jenž pronikne její duši, a odvážně zůstává stát u paty Ježíšova kříže. Ona ví, jak jít po této cestě, a proto je Matkou všech nemocných a trpících. Můžeme se k ní utíkat s důvěrou a synovskou oddaností a být si jisti, že nám bude pomáhat a podporovat nás a že nás neopustí. Ona je Matkou Ukřižovaného Zmrtvýchvstalého; zůstává s námi v našich křížích a provází nás na naší cestě ke zmrtvýchvstání a k plnému životu.

5. Svatý Jan, učedník, který stál s Marií u paty kříže, nás uvádí k pramenům víry a lásky, k srdci Boha, který „je láska“ (*1 Jan 4,8.16*), a připomíná nám, že nemůžeme milovat Boha, pokud nemilujeme bratry. Kdo stojí s Marií pod křížem, naučí se milovat jako Ježíš. Kříž „je jistota věrné Boží lásky k nám. Lásky tak velké, že dokáže vstoupit do našeho hříchu a odpustit ho, vstoupit do našeho utrpení a dát nám sílu nést ho, vstoupit i do naší smrti a zvítězit nad ní a dát nám spásu... Kříž také vyzývá k tomu, abychom se nechali nakazit touto láskou, učí nás, abychom se na druhé dívali vždy s milosrdenstvím a s láskou, zvláště na ty, kdo trpí, kdo potřebují pomoc“ (*Křížová cesta s mladými*, Rio de Janeiro, 26. července 2013).

Svěřuji XXII. Světový den nemocných přímlově Panny Marie, aby pomáhala nemocným lidem prožívat jejich utrpení ve společenství s Ježíšem Kristem a podporovala ty, kdo se o ně starají. Všem nemocným, zdravotnickým pracovníkům i dobrovolníkům ze srdce uděluji své apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu 6. prosince 2013

FRANTIŠEK

4. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K POSTNÍ DOBĚ 2014

„Stal se chudým, abychom zbohatli z jeho chudoby“

(srov. 2 Kor 8,9)

Drazí bratři a sestry,

u příležitosti postní doby vám předkládám některé úvahy, jež mohou posloužit k osobní i společné cestě obrácení. Vycházím z výroku svatého Pavla: „Znáte přece milost našeho Pána Ježíše Krista: on, ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli z jeho chudoby“ (2 Kor 8,9). Apoštol se obrací na křesťany v Korintu, aby je povzbudil k velkorysé pomoci věřícím v Jeruzalémě, kteří se nacházeli v nouzi. Co tato slova svatého Pavla říkají nám, dnešním křesťanům? Co nám dnes říká výzva k chudobě a k chudému životu v evangelním duchu?

Kristova milost

Především nám říkají, jaký je Boží styl. Bůh se neprojevuje prostřednictvím světské moci a bohatství, ale slabostí a chudobou: „*Ačkoli bohatý, stal se pro vás chudým...*“ Kristus, věčný Boží Syn, v moci a slávě rovný Otci, se stal chudým; sestoupil mezi nás a ke každému z nás se přiblížil; sám sebe se zřekl a „vyprázdnil se“, aby se nám ve všem připodobnil (srov. Flp 2,7; Žid 4,15). To je velké tajemství Božího vtělení! Avšak důvodem toho všeho je Boží láska; láska, která je milostí, velkodušností a touhou po blízkosti; láska, jež neváhá, aby se darovala a obětovala se za milované tvory. Milosrdná láska znamená sdílet ve všem osud milovaného. Láska činí podobnými, vytváří rovnost, bourá zdi a vzdálenosti. Tak se Bůh zachoval vůči nám. Ježíš totiž „lidskýma rukama pracoval, lidskou myslí přemýšlel, lidskou vůlí jednal, lidským srdcem miloval. Narozen z Panny Marie, stal se opravdu jedním z vás, ve všem nám podobný kromě hříchu“ Druhý vatikánský koncil, pastorační konstituce *Gaudium et spes*, 22).

Důvodem toho, proč se Ježíš stal chudým, není chudoba pro ni samotnou, ale – jak říká svatý Pavel – „*abyste vy zbohatli z jeho chudoby*“. Nejedná se zde o žádnou slovní hříčku nebo o výraz na efekt! Je to souhrn Boží logiky, logiky lásky, logiky vtělení a kříže. Bůh nedopustil, aby spása na nás spadla z výšky jako almužna toho, kdo s lidumilným postojem dává část ze svého přebytku. Kristova láska není taková! Když Ježíš sestupuje do vod Jordánu a nechává se od Jana Křtitele pokřtít, nedělá to proto, že by potřeboval pokání a obrácení, ale proto, aby se zařadil mezi lidi, kteří potřebují odpuštění, mezi nás hříšníky, aby na sebe vzal tíhu našich hříchů. To je způsob, který si zvolil, aby nás utěšil, zachránil a osvobodil od naší ubohosti. Oslovuje nás to, co říká Apoštol: že jsme byli osvobozeni nikoli Kristovým bohatstvím, ale *jeho chudobou*. A Pavel přece dobře zná „nevystižitelné Kristovo bohatství“ (Ef 3,8); Kristus je „dědic všeho“ (Žid 1,2).

Co tedy je tato chudoba, kterou nás Ježíš osvobozuje a činí bohatými? Je to právě jeho způsob, jakým nás miluje a jakým se nám přibližuje, jako milosrdný Samaritán, který přistupuje k polomrtvému člověku, zanechanému na okraji cesty (srov. Lk 10,25 a násl.). Co nám dává pravou svobodu, pravou spásu a pravé štěstí, je jeho milosrdná, něžná a sdílející láska. Kristova chudoba, která nás obohacuje, je jeho vtělení: to, že vzal na sebe naše slabosti a naše hříchy, a tím nám odevzdal nekonečné Boží milosrdenství. Kristova chudoba je tím největším bohatstvím: Ježíš je bohatý svou nekonečnou důvěrou v Boha Otce, svou odevzdaností Otci v každém okamžiku a stálým hledáním jen jeho vůle a jeho slávy. Je bohatý jako dítě, které se cítí milované a miluje své rodiče a ani na okamžik nezapochybuje o jejich lásce a něžnosti. Ježíšovo bohatství spočívá v tom, že je *Synem*, a jeho jedinečný vztah s Otcem je svrchovanou výsadou chudého Mesiáše. Když nás Ježíš vyzývá, abychom na sebe vzali jeho „lehké jho“, vyzývá nás tím, abychom se obohatili jeho „bohatoú chudobou“ a „chudým bohatstvím“, sdíleli s ním jeho synovského a bratrského Ducha a stávali se syny v Synu a bratry v prvorozeném Bratru (srov. Řím 8,29).

Bylo řečeno, že jediný smutek je z toho, že nejsme svatí (L. Bloy). Můžeme rovněž říci, že existuje jediná skutečná bída: když nežijeme jako Boží děti a jako Kristovi bratři.

Naše svědectví

Mohli bychom se domnívat, že takováto „cesta“ chudoby platila pro Ježíše, zatímco my, kdo přicházíme po něm, můžeme zachránit svět vhodnými lidskými prostředky. Ale není tomu tak. V každé době a na každém místě Bůh i nadále zachraňuje lidi a svět *prostřednictvím chudoby Krista*, jenž se stává chudým ve svátostech, ve Slově a ve své církvi, která je lidem chudých. Boží bohatství nemůže být zprostředkováno naším bohatstvím, ale vždy a stále jen naší osobní i komunitní chudobou, jež je oživována Kristovým Duchem.

My křesťané jsme při následování našeho Pána povoláni k tomu, abychom viděli bídu svých bratří, dotýkali se jí, brali si ji k srdci a konkrétně konali pro její zmírňování. *Bída* není totéž co *chudoba*. Bída je chudoba bez důvěry, bez solidarity a bez naděje. Můžeme rozlišit trojí druh bída: hmotnou, mravní a duchovní. *Hmotná bída* se obvykle nazývá chudobou a týká se těch, kdo žijí v podmínkách nedůstojných pro lidskou osobu: bez základních práv a prostředků provořadé potřeby jako je jídlo, voda, hygienické podmínky, práce; bez možnosti rozvoje a kulturního růstu. Proti takovéto bídě církev staví svou službu, *diakonii*, kterou vychází v ústřety nouzi a léčí rány, jež hyzdí tvář lidstva. V chudých a v těch posledních vidíme Kristovu tvář. Tím, že milujeme chudé a sloužíme jim, milujeme Krista. Naše úsilí se zaměřuje i na snahu, aby ve světě přestalo znásilňování lidské důstojnosti, diskriminace a svévole, které v mnoha případech zapříčiňují bídu. Když se moc, přepych a peníze stanou modlami, staví se nad požadavek rovného rozdělování bohatství. Místo toho je třeba, aby se svědomí obrátilo směrem ke spravedlnosti, rovnosti, střídmosti a sdílení.

Neméně znepokojující je *mravní bída*, která spočívá v tom, že se člověk stává otrokem neřesti a hříchu. Kolik rodin žije v úzkosti z toho, že některý z jejich členů – zejména mladých – je obětí alko-holu, drog, hazardu nebo pornografie! Kolik lidí ztratilo smysl života, je zbaveno perspektivy pro budoucnost a pozbylo naděje! Kolik lidí je k takovéto bídě odsouzeno kvůli nespravedlivým sociálním podmínkám, nedostatku práce, která je zbavuje důstojnosti umožňující přinášet domů chléb, kvůli nerovnosti práv na vzdělání a zdravotní péči. V těchto případech se mravní bída může nazývat počínající se-

bevraždou. Tento druh bídy, která je příčinou hospodářského úpadku, se vždy spojuje s *duchovní bídou*, jež nás zasahuje, když se vzdalujeme od Boha a odmítáme jeho lásku. Pokud se domníváme, že nemáme zapotřebí Boha, který nám v Kristu podává svou ruku, a myslíme si, že si vystačíme sami, vydáváme se na cestu směřující ke krachu. Bůh je ten jediný, kdo skutečně zachraňuje a osvobozuje.

Evangelium je pravou protilátkou na duchovní bídu. Křesťan je povolán k tomu, aby do každého prostředí přinášel osvobozující zvěst, že existuje odpuštění spáchaného zla, že Bůh je větší než náš hřích, že nás vždy nezištně miluje a že jsme stvořeni pro společenství a pro věčný život. Pán nás zve, abychom byli radostnými hlasateli poselství o milosrdenství a naději! Je krásné zakoušet radost z šíření této radostné zvěsti, sdílet poklad nám svěřený, abychom potěšovali zničená srdce a dávali naději mnoha bratřím a sestrám ponořeným do temnoty. Jde o to, abychom následovali a napodobovali Ježíše, který, plný lásky, vyšel vstříc chudým a hříšníkům jako pastýř za ztracenou ovci. Ve spojení s ním můžeme odvážně otevírat nové cesty pro evangelizaci a pro povznesení člověka.

Drazí bratři a sestry, nechť tato postní doba najde celou církev disponovanou a ochotnou přinášet těm, kdo žijí ve hmotné, mravní a duchovní bídě, evangelní svědectví, jehož souhrnem je zvěst o lásce milosrdného Otce, připraveného obejmout v Kristu každého člověka. Dokážeme to v té míře, v jaké budeme připodobnění Kristu, který se stal chudým a svou chudobou nás obohatil. Půst je vhodnou dobou k dávání ze svého. Udělá nám dobře, když se budeme ptát, čeho se můžeme zbavit, abychom pomohli druhým a obohatili je svou chudobou. Nezapomínejme na to, že pravá chudoba bolí; nebylo by nic platné dávání bez kající dimenze. Nemám důvěru k almužně, která nic nestojí a která nebolí.

Nechť Duch Svatý, díky němuž „[jsme] prý smutní, a zatím se stále radujeme, jakoby chudáci, a přece mnohé obohacujeme, jako bychom nic neměli a zatím máme všechno“ (2 Kor 6,10), podporuje naše předsevzetí a posiluje v nás pozornost a zodpovědnost vůči lidské bídě, abychom se stávali milosrdnými a konali milosrdenství. S tímto přáním vás ujišťuji o své modlitbě za to, aby každý věřící a každé cír-

kevní společenství plodně vykonali postní pout', a prosím vás, abyste se modlili za mne. Ať vám Pán žehná a Panna Maria vás ochraňuje.

Ve Vatikánu 26. prosince 2013, slavnost svatého Štěpána, jáhna a prvomučedníka

FRANTIŠEK

5. DOPIS SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA VŠEM RODINÁM

Drahé rodiny,

stojím na prahu vašeho domova, abych s vámi hovořil o jednom setkání, které se, jak známo, bude konat letos v říjnu ve Vatikánu. Jde o mimořádné valné zasedání biskupské synody svolané proto, aby se prodiskutovalo téma „Pastorační výzvy pro rodinu v rámci evangelizace“. Právě dnes je církev povolána hlásat evangelium tím, že čelí i novým pastoračním potřebám, které se týkají rodiny. Do tohoto významného setkání je zapojen celý Boží lid, biskupové, kněží, zasvěcené osoby a věřící laici z místních církví na celém světě. Všichni se na jeho přípravě aktivně podílejí konkrétními připomínkami a nepostradatelným přínosem modliteb. Více než kdy jindy je podpora modlitby nezbytná a důležitá zejména z vaší strany, drahé rodiny. Toto synodní zasedání se totiž bude zvlášť věnovat vám, vašemu povolání a poslání v církvi a společnosti, problémům manželství, života rodiny, výchovy dětí a roli rodin v poslání církve. Takže vás prosím, abyste intenzivně prosili Ducha Svatého, aby dal světlo synodním otcům a aby je vedl v jejich náročném úkolu. Jak víte, po tomto mimořádném synodním zasedání bude po roce následovat řádné zasedání, které je pokračováním v tématu rodiny. V této souvislosti se ve Filadelfii v září 2015 uskuteční i Světové setkání rodin. Modleme se tedy všichni společně, aby těmito událostmi církev vykonala opravdovou cestu rozlišování a osvojila si odpovídající pastorační prostředky, aby rodinám pomohla čelit současným výzvám ve světle a síle, vycházejících z evangelia.

Tento dopis vám píšu v den, kdy se slaví svátek Uvedení Páně do chrámu. Evangelista Lukáš vypráví, že Panna Maria a svatý Josef v souladu s Mojžišovým zákonem přinesli do chrámu dítě, aby je obětovali Hospodinu, a že dva staří lidé, Simeon a Anna, pohnuti Duchem Svatým, jim šli vstříc a poznali v Ježíši Mesiáše (srov. Lk 2,22-38). Simeon ho vzal do náručí a děkoval Bohu, protože konečně „uvídehl“ spásu; Anna přes pokročilý věk najde novou sílu a začne všem vyprávět o dítěti. Je to nádherný obraz: mladí rodiče a dvě staré osoby

se setkají díky Ježíši. Ježíš opravdu umožňuje setkání a sjednocení generací! On je nevyčerpatelný pramen takové lásky, která překonává každou uzavřenost, osamělost a zármutek. Na vaší rodinné cestě sdílíte mnoho krásných okamžiků: jídlo, odpočinek, domácí práce, zábavu, modlitbu, cestování a poutě, skutky solidarity... Ovšem, chybí-li láska, chybí radost. A tu pravou lásku nám dává Ježíš: nabízí nám své Slovo, které nám poskytuje světlo na naší cestě; dává nám Chléb života, který je nám oporou při každodenní námaze na naší cestě.

Drahé rodiny, vaše modlitba za biskupskou synodu bude vzácným pokladem, který obohatí církev. Děkuji vám a prosím vás i o modlitby za mne, abych mohl sloužit Božímu lidu v pravdě a lásce. Ať vás všechny stále provází ochrana blahoslavené Panny Marie a svatého Josefa a pomáhá vám, abyste kráčeli sjednoceni v lásce a vzájemné službě.

Ze srdce prosím o Boží požehnání pro každou rodinu.

Ve Vatikánu 2. února 2014, slavnost Uvedení Páně do chrámu

FRANTIŠEK

6. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K LI. SVĚTOVÉMU DNI MODLITEB ZA DUCHOVNÍ POVOLÁNÍ

11. května 2014 – 4. neděle velikonoční

Povolání jako svědectví o pravdě

Drazí bratři a sestry,

1. Evangelium hovoří o tom, že „Ježíš pak obcházel všechna města i vesnice... Když viděl zástupy, bylo mu jich líto, protože byli jako ovce bez pastýře. Tu řekl svým učedníkům: „Žeň je sice hojná, ale dělníků málo. Proste proto Pána žně, aby poslal dělníky na svou žeň““ (Mt 9,35-38). Tato slova nás překvapují, protože všichni víme, že je třeba nejprve orat, zasívat a pěstovat, abychom potom ve vhodném čase mohli sklízet hojnou úrodu. Ježíš však prohlašuje, že „žeň je hojná“. Kdo tedy pracoval, aby se dosáhlo takového výsledku? Odpověď je jedna jediná: Bůh. Polem, o němž Ježíš hovoří, je zjevně lidstvo, jsme jím my. Účinným konáním, které zapříčinilo „hojné plody“, je Boží milost a společenství s ním (srov. Jan 15,5). Modlitba, kterou Ježíš vyžaduje od církve, se týká prosby o větší počet těch, kdo jsou ve službě království. Svatý Pavel, jenž byl jedním z „Božích spolupracovníků“, se neúnavně nasazoval pro věc evangelia a církve. Věděl přitom a osobně zakusil, jak je spasitelská vůle Boží tajemná a že původem každého povolání je působení milosti. Korintským křesťanům Apoštol připomíná: „Vy jste Boží pole“ (1 Kor 3,9). Proto z našeho srdce vychází především údiv nad hojnou úrodou, kterou může poskytovat pouze Bůh, a pak vděčnost za lásku, jež nás stále předchází, a nekonečná úcta k dílu, které on vykonal a které vyžaduje náš svobodný souhlas, abychom pracovali s ním a pro něho.

2. Tolikrát jsme se modlili žalmistovými slovy: „On nás učinil a my mu náležíme, jsme jeho lid a stádce jeho pastvy“ (Žalm 100,3) anebo: „Hospodin si vyvolil Jakuba. Izraele za svůj majetek“ (Žalm 135,4).

My jsme Božím „majetkem“ nikoli ve smyslu vlastnictví, které zotročuje, ale jako silné pouto, které nás sjednocuje s Bohem a mezi námi na základě paktu smlouvy, jež potvrzuje stále, neboť „jeho milosrdenství trvá navěky“ (Žalm 136). Např. v historii povolání proroka Jeremiáše Bůh připomíná, že on bdí stále nad každým, aby se v nás uskutečnilo jeho Slovo. Bere si za příklad větev mandlovníku, která rozkvetne nejdříve ze všech a ohlašuje znovuzrození života na jaře (srov. *Jer* 1,11-12). Všechno pochází od něho a je jeho darem: svět, život, smrt, přítomnost, budoucnost, ale – jak ujišťuje Apoštol – „vy patříte Kristu a Kristus Bohu“ (*1 Kor* 3,23). Tím se vysvětluje způsob, jímž patříme Bohu – je to skrze jedinečný osobní vztah s Ježíšem, který jsme získali při křtu jako počátek našeho znovuzrození k novému životu. Kristus nás svým Slovem neustále vyzývá, abychom vkládali naději v něho a milovali ho „celým srdcem, celým rozumem a celou silou“ (*Mk* 12,33). Každé povolání – i při mnohosti různých cest – proto vyžaduje, abychom stále vycházeli ze sebe a zaměřovali svůj život na Krista a na jeho evangelium. Ať už v manželství nebo v různých formách řeholního zasvěcení či v kněžském životě je třeba překonávat způsoby myšlení a konání, které nejsou v souladu s vůlí Boží. Je to „exodus, který nás vede na cestu uctívání Pána službou jemu v bratřích a v sestrách“ (*Projev k Mezinárodnímu sdružení generálních představených*, 8. května 2013). Všichni jsme tedy povoláni k tomu, abychom uctívali Krista ve svých srdcích (srov. *1 Petr* 3,15) a nechali se zasáhnout impulzem milosti obsažené v semeni Slova, které v nás má růst a proměňovat se v konkrétní službu bližnímu. Nesmíme mít strach; Bůh v každé životní fázi s láskou a s poznáním sleduje dílo, jež vyšlo z jeho rukou. Nikdy nás neopustí! Má na srdci uskutečnění svého plánu s námi a vždy má v úmyslu dosáhnout ho s naším souhlasem a s naší spoluprací.

3. I dnes Ježíš žije a kráčí s námi v každodenní životní realitě, aby se k nám všem přiblížil a počínaje těmi posledními nás uzdravoval z našich neduhů a nemocí. Obracím se teď na ty, kdo jsou ochotni začít naslouchat Kristovu hlasu, který zaznívá v církvi, aby poznali, jaké je jejich povolání. Vyzývám vás, abyste naslouchali Ježíšovi, následovali ho a nechali se vnitřně proměňovat jeho slovy, která „jsou duch

a jsou život“ (*Jan 6,62*). Maria, Ježíšova i naše Matka, i nám opakuje: „Udělejte všechno, co vám řekne“ (*Jan 2,5*). Bude pro vás dobře, když se s důvěrou vydáte na cestu ve společenství, která dokáže uvolňovat ve vás i okolo vás ty nejlepší síly. Povolání je plodem, který dozrává na dobře obdělávaném poli vzájemnou láskou, jež se v prostředí autentického života církve stává službou jednoho druhému. Žádné povolání se nerodí ze sebe a nežije pro sebe. Povolání pramení z Božího Srdce a vzhází v dobré půdě věřícího lidu a ve zkušenosti bratrské lásky. Neřekl snad Ježíš: „Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem?“ (*Jan 13,35*)

4. Drazí bratři a sestry, žít takovou „vysokou míru běžného křesťanského života“ (srov. Jan Pavel II., apoštol. list *Novo millennio ineunte*, 31) často znamená jít proti proudu a také se setkávat s překážkami mimo nás i v nás. Sám Ježíš nás upozorňuje, že dobré semeno Slova Božího je často uloupeno tím zlým, brání mu soužení, dusí ho starosti a vábení světa (srov. *Mt 13,19-22*). Všechny takové těžkosti by nás mohly odrazovat a vést nás k tomu, abychom se spokojili se zdánlivě pohodlnějšími cestami. Ale pravá radost povoláných spočívá v tom, že věří a zakoušejí, jak on, Pán, je věrný, a že s ním můžeme kráčet, být učedníky a svědky Boží lásky a otevírat srdce velkým ideálům a velkým věcem. „My křesťané jsme nebyli Pánem vyvoleni pro nějaké nepatrné věcičky; jděte stále za ně k věcem velikým. Vsaďte život na velké ideály!“ (*Homilie při mši k biřmovancům*, 28. dubna 2013) Vás biskupy, kněze, řeholníky, komunity a křesťanské rodiny vyzývám k tomu, abyste zaměřili pastorační povolání tímto směrem a doprovázeli mladé na cestách ke svatosti, které jsou osobní, „vyžadují opravdovou *pedagogiku svatosti*, schopnou přizpůsobit se životnímu stylu jednotlivých osob. Tato pedagogika musí spojit bohatství pozvání, adresované všem pokřtěným, s tradičními metodami osobní a skupinové pomoci i s novými formami, které nabízejí sdružení a hnutí uznaná církví“ (Jan Pavel II. apoštol. list *Novo millennio ineunte*, 31). Uzpůsobme své srdce, aby bylo „dobrou půdou“ pro naslouchání, přijímání a prožívání Slova, a tak aby přinášelo plody. Čím více se dokážeme sjednocovat s Ježíšem modlitbou, Písmem svatým, eucharistií, svátostmi slavenými a žitými v církvi a bratrstvím, tím více v nás poroste radost, že můžeme spolupracovat s Bohem na službě pro krás-

lovství pravdy a milosrdenství, spravedlnosti a pokoje. Žeň pak bude hojná, úměrná milosti, jakou jsme učenlivě dokázali přijmout. S tímto přáním a s prosbou, abyste se za mne modlili, ze srdce všem uděluji své apoštolské požehnání.

Ve Vatikánu 15. ledna 2014

FRANTIŠEK

7. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA K XXIX. SVĚTOVÉMU DNI MLÁDEŽE 2014

**„Blahoslavení chudí v duchu,
neboť jejich je nebeské království.“
(Mt 5,3)**

Drazí mladí,

do mé paměti se vtisklo mimořádné setkání v Rio de Janeiru během XXVIII. světového dne mládeže: velká slavnost víry a bratrství! Výborní Brazilci nás přijali s otevřenou náručí podobně jako socha Krista Spasitele, která na vrcholku Corcovada dominuje úžasné scénérii pláže Copacabana. Na tomto mořském pobřeží Ježíš zopakoval své pozvání, aby se každý z nás stal jeho učedníkem-misionářem, aby v tom objevil nejvzácnější poklad svého života a sdílel toto bohatství s ostatními lidmi, blízkými i vzdálenými, až po nejzazší zeměpisné a existenciální periferie naší doby.

Příští zastavení naší mezikontinentální pouti mladých lidí bude v Krakově v roce 2016. Abychom se na to postupně připravili, chtěl bych během příštích tří let společně s vámi uvažovat o evangelních blahoslavenstvích, o kterých se dočteme v Matoušově evangeliu (5,1-12). Letos začneme meditací prvního blahoslavenství: „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království“ (Mt 5,3); pro rok 2015 navrhuji „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha“ (Mt 5,8) a nakonec, v roce 2016, bude téma „Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství“ (Mt 5,7).

1. Revoluční síla blahoslavenství

Vždy je pro nás prospěšné číst a meditovat blahoslavenství! Ježíš je vyhlásil během svého prvního velkého kázání na břehu jezera v Galileji. Byl tam velký zástup lidí a on vystoupil na horu, aby učil své učedníky. Proto bývá tato promluva nazývána „Horské kázání“. V Bibli se hledí na horu jako na místo, kde se zjevuje Bůh. A Ježíš, jenž káže na

hoře, se představuje jako božský učitel, jako nový Mojžíš. A co oznamuje? Oznamuje životní cestu, tu cestu, kterou on sám prochází, která je dokonce on sám, a předkládá ji jako *cestu opravdového štěstí*. Ježíš ztělesňoval blahoslavenství během celého svého života – od narození v betlémské jeskyni až po smrt na kříži a vzkříšení. Všechny přísliby o Božím království se v něm naplnily.

Vyhlášením blahoslavenství nás Ježíš vyzývá, abychom ho následovali, abychom s ním šli cestou lásky, která nás jako jediná dovede do věčného života. Není to snadná cesta, ale Pán nás ujišťuje svou milostí a nikdy nás nenechá samotné. Chudoba, utrpení, ponižování, boj za spravedlnost, úsilí o každodenní obrácení, zápas o život v souladu s povoláním ke svatosti, pronásledování a mnoho dalších výzev se objevuje v našem životě. Pokud ale otevřeme Ježíšovi dveře, pokud mu umožníme, aby vstoupil do našich dějin, pokud s ním sdílíme radosti a bolesti, zakusíme pokoj a radost, které nám může dát jen Bůh, nekonečná láska.

Ježíšova blahoslavenství přinášejí revoluční novost, zcela odlišný vzor štěstí, než nám obvykle předkládají média a převládající mínění. Pro mentalitu světa je pohoršení, že Bůh přišel, aby se s námi sjednotil, že zemřel na kříži! V logice tohoto světa jsou ti, které Ježíš označuje za blahoslavené, považováni za „poražené“ a slabé. Naopak, je opěvován úspěch za každou cenu, blahobyť, arogance moci, prosazování sebe na úkor druhých.

Drazí mladí lidé, Ježíš nás vyzývá, abychom odpověděli na jeho návrh života, abychom se rozhodli, jakou cestou chceme jít, abychom dosáhli opravdové radosti. Je to velká výzva víry. Ježíš se nebál zeptat svých učedníků, zda ho opravdu chtějí následovat, anebo jít spíše jinými cestami (srov. Jan 6,67). A Šimon, nazývaný Petr, měl odvahu odpovědět: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života“ (Jan 6,68). Pokud i vy dokážete Ježíšovi říci „ano“, váš mladý život získá smysl, a tak bude plodný.

2. Odvaha štěstí

Co ale znamená „blahoslavení“ (řecky *makarioi*)? Blahoslavený znamená šťastný. Řekněte mi: opravdu toužíte po štěstí? V době, kdy člověk přitahuje tolik preludů štěstí, hrozí riziko, že se spokojí s málem, že bude mít o životě „malou“ představu. Usilujte naopak o něco velkého!

Rozšiřte svá srdce! Jak říkal blahoslavený Pier Giorgio Frassati, „žít bez víry, bez dědictví, které je třeba hájit, bez podpory v nepřetržitém boji za pravdu, neznamená žít, ale živořit. Nikdy nesmíme živořit, ale žít“ (Dopis I. Boninimu, 27. února 1925). 20. května 1990, v den blahorečení Piera Giorgia Frassatiho, ho Jan Pavel II. nazval „mužem blahoslavenství“ (homilie při mši svaté: AAS 82 [1990], 1518).

Pokud opravdu necháte vyjít najevo nehlubší touhy svého srdce, zjistíte, že je ve vás neuhasitelná touha po štěstí. To vám umožní odhalit a odmítnout mnohé „laciné“ nabídky, které vidíte okolo sebe. Pokud hledáme úspěch, požitky a sobecké vlastnění a vytvoříme si z toho modly, můžeme prožít chvíle opojení, falešný pocit uspokojení, ale nakonec se staneme otroky a nebudeme nikdy spokojeni, budeme hnáni stále hledat něco víc. Je velmi smutné vidět „nasyčenou“, ale slabou mládež.

Když sv. Jan psal mladým lidem, řekl: „...protože jste silní a Boží slovo zůstává ve vás a protože jste přemohli zlého ducha“ (1 Jan 2,14). Mladí lidé, kteří si zvolí Krista, jsou silní, živí se jeho slovem a „nenacpávají se“ jinými věcmi! Mějte odvahu jít proti proudu. Mějte odvahu k opravdovému štěstí! Řekněte „ne“ pomíjivé, povrchní a zvrhlé kultuře, která vám neumožní vzít na sebe zodpovědnost a čelit velkým výzvám života!

3. Blahoslavení chudí v duchu...

První blahoslavenství, téma příštího Světového dne mládeže, označuje *chudé v duchu* za šťastné, protože jim patří nebeské království. V době, kdy mnozí lidé trpí v důsledku ekonomické krize, může spojení chudoby a štěstí vypadat jako nemístné. V jakém smyslu můžeme považovat chudobu za blahoslavenství?

Především se snažme pochopit, co znamená „*chudí v duchu*“. Když se Boží Syn stal člověkem, vybral si cestu chudoby a odříkání. Jak říká sv. Pavel v Listu Filipským: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš: ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí“ (2,5-7). Ježíš je Bůh, který se zříká vlastní slávy. Zde vidíme volbu chudoby Boha: z bohatého, jímž byl, se stal chudým, aby nás obohatil skrze svou chudobu (srov. 2 Kor 8,9). Toto tajemství kon-

templujeme v jesličkách, když vidíme Syna Božího v dobytčím žlabu; a potom na kříži, kde odřikání dosahuje vrcholu.

Řecké přídavné jméno *ptochós* (chudý) nemá jen materiální rozměr, ale znamená „žebravý“. Souvisí to s hebrejským pojmem *anawim*, „Iahweho chudí“, což připomíná pokoru, vědomí vlastních omezení, vlastních existenčních podmínek chudoby. *Anawim* důvěřují Hospodinu, vědí, že jsou na něm závislí.

Ježíš – jak to dokázala dobře vidět sv. Terezie od Dítěte Ježíše – se ve svém vtělení představuje jako žebrák, jako chudý, hledající lásku. Katechismus katolické církve hovoří o člověku jako o „Božím žebrákoví“ (čl. 2559) a říká nám, že modlitba je setkání Boží žízň s naší žizní (čl. 2560).

Sv. František z Assisi velmi dobře pochopil tajemství blahoslavenství chudých v duchu. Když k němu Ježíš hovořil v malomocném a v Ukřižovaném, rozeznal Boží velikost a vlastní stav pokory. Ve své modlitbě trávil Prostřáček hodiny a ptal se Pána: „Kdo jsi ty? Kdo jsem já?“ Zřekl se pohodlného a bezstarostného života, aby se oženil s „Paní chudobou“, aby napodoboval Krista a doslova následoval evangelium. František žil *napodobování chudého Krista* a lásku k chudým neoddělitelně jako dvě strany téže mince.

Mohli byste se mě tedy zeptat: co máme konkrétně udělat, aby se tato *chudoba v duchu* stala životním stylem a konkrétně vstoupila do naší existence? Odpovím vám ve třech bodech.

Především se snažte *mít svobodu odstupem od věcí*. Pán nás povolává k evangelnímu životnímu stylu, pro který je charakteristická skromnost, abychom nepodlehli konzumní kultuře. Jde o to hledat to podstatné, naučit se zříkat mnoha povrchních a zbytečných věcí, které nás dusí. Zbavme se touhy po vlastnění, modloslužby peněz a plýtvání. Postavme na první místo Ježíše. On nás může osvobodit od modlářství, které z nás dělá otroky. Důvěřujte Bohu, drazí mladí lidé! On nás zná, miluje nás a nikdy na nás nezapomene. Tak jako se stará o polní lilie (srov. Mt 6,28), nedopustí, aby nám něco chybělo! I pro překonání ekonomické krize musíme být ochotní změnit životní styl, vyloučit řadu plýtvání. Jako je nutná odvaha ke štěstí, podobně je nutná odvaha ke střídmosti.

Pro žití tohoto blahoslavenství na druhém místě potřebujeme *konverzi týkající se chudých*. Musíme se o ně starat, být citliví k jejich

duchovním i hmotným potřebám. Vám, mladým lidem, svěřuji zvlášť úlohu vrátit solidaritu do středu zájmu lidské civilizace. Tváří v tvář starým a novým formám chudoby – nezaměstnanost, emigrace, řada závislostí různého typu – je naší povinností být bdělí a uvědoměli tak, že zvítězíme nad pokušením lhostejnosti. Mysleme i na ty, kteří se necítí být milováni, nemají naději do budoucnosti, odmítají se v životě angažovat, protože jsou zdeptaní, zklamaní a zastrašení. Musíme se naučit být s chudými. Nemějme ústa plná krásných slov o chudých! Setkávejme se s nimi, dívejme se jim do očí, naslouchejme jim. Chudí jsou pro nás konkrétní příležitostí setkat se se samotným Kristem, dotýkat se jeho trpícího těla.

Ale – a to je třetí bod – chudí nejsou jen lidé, kterým můžeme něco dát. I oni nám mohou *mnohé nabídnout, naučit nás*. Z moudrosti chudých se máme hodně co učit! Představte si, že jeden světec z 18. století, Benedetto Giuseppe Labre, který přespával v Římě na ulicích a žil z milodarů lidí, se stal duchovním rádcem mnoha osob, mezi nimiž byli i šlechtici a kněží. V jistém smyslu jsou pro nás chudí jako učitelé. Učí nás, že hodnota člověka není v tom, co vlastní, jaké má konto v bance. Chudý člověk, zbavený všeho hmotného, si uchovává vždycky svou důstojnost. Chudí nás mohou naučit mnohému o pokoře a důvěře v Boha. V podobenství o farizeovi a celníkovi (Lk 18,9-14) dává Ježíš za vzor celníka, protože je pokorný a považuje se za hříšníka. Také vdova, která dává do chrámové pokladny dvě drobné mince, je příkladem velkorysosti. Ačkoli má málo nebo spíš nic, dá všechno (Lk 21,1-4).

4. ...neboť jejich je nebeské království

Hlavním tématem Ježíšova evangelia je Boží království. Ježíš je zosobněné Boží království, je Emanuel, Bůh s námi. A království, panství Boha, vzniká a rozvíjí se právě v srdci člověka. Království je zároveň dar a příslib. Už nám bylo dáno v Ježíši, ale musí se ještě završit v plnosti. Proto se každý den modlíme k Otci: „Přijď království tvé.“

Mezi chudobou a evangelizací existuje hluboké pouto, je i mezi tématem minulého Světového dne – „Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy“ (Mt 28,19) – a tím letošním: „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je nebeské království“ (Mt 5,3). Pán si přeje chudou církev, která evangelizuje chudé. Když Ježíš posílá Dvanáct na misie,

říká jim: „Neshánějte si do opasku ani zlaté, ani stříbrné, ani měděné mince, neberte si na cestu mošnu ani dvojce šaty, ani opánky, ani hůl, protože dělník má právo na svou obživu“ (Mt 10,9-10). Evangelní chudoba je základní podmínkou, aby se šířilo Boží království. Nejkrásnějšími a spontánními radostmi, které jsem během svého života prožil, jsou chudí lidé, kteří téměř nemají na čem ulpět. V naší době bude evangelizace možná jen díky nakažlivé radosti.

Jak jsme viděli, blahoslavenství chudých v duchu ovlivňuje náš vztah k Bohu, ke hmotnému majetku a k chudým. Díky Ježíšovu příkladu a jeho slovům vidíme, nakolik potřebujeme obrácení, abychom dokázali, že nad logikou *mít stále víc* převažuje *být víc*! Pochopit hluboký smysl blahoslavenství nám mohou nejvíce pomoci svatí. Svatořečení Jana Pavla II. o Druhé velikonoční neděli je v tomto smyslu událostí, která naplňuje naše srdce radostí. Bude velkým patronem SDM, jejichž zakladatelem a vůdcem byl. A ve společenství svatých bude nadále pro vás všechny otcem a přítelem.

Na duben připadá i třicáté výročí odevzdání Kříže mladým lidem k jubileu Vykoupení. Právě tímto symbolickým gestem zahájil Jan Pavel II. velkou pouť mladých lidí, která od té doby prochází všemi pěti kontinenty. Mnozí si pamatují slova, jimiž papež o Velikonoční neděli 1984 vysvětlil své gesto: „Drazí mladí, na závěr Svatého roku vám svěřuji pravý znak tohoto jubilejního roku: Ježíšův kříž! Neste ho do světa jako znamení lásky Pána Ježíše k lidstvu a hlásejte všem, že jen v zemřelém a vzkříšeném Kristu je spása a vzkříšení.“

Drazí mladí, Magnificat, hymnus Panny Marie, chudé v duchu, je také hymnem toho, kdo žije blahoslavenství. Radost evangelia tryská z chudého srdce, které umí jásat a žasnout nad Božími skutky jako srdce Panny, kterou všechny generace nazývají „blahoslavenou“ (srov. Lk 1,48). Ať nám Panna Maria, Matka chudých a hvězda nové evangelizace, pomáhá žít evangelium, vtělovat blahoslavenství do našeho života a mít odvahu ke štěstí.

Ve Vatikánu 21. ledna 2014, o svátku sv. Anežky, panny a mučednice

FRANTIŠEK

8. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE 48. SVĚTOVÉMU DNI SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Komunikace ve službě autentické kultury setkávání 1. června 2014

Drazí bratři a sestry,

žijeme dnes ve světě, který je stále menší, a kde by se tedy mohlo zdát, že je stále snadnější, aby se přiblížili jedni druhým. Rozvoj dopravy a komunikačních technologií nás stále více přibližuje a propojuje, díky globalizaci jsme stále více závislí jedni na druhých. Přesto však uvnitř lidstva zůstávají rozdíly, často i velmi citelné. V globálním měřítku vidíme skandální rozdíl mezi blahobytem bohatých a bídou chudých. Často se stačí projít po ulici, aby si člověk uvědomil kontrast mezi lidmi, kteří žijí na chodníku, a jiskřivými světly obchodů. Tolik jsme si na to všechno zvykli, že už nás to ani nezaráží. Svět trpí různými formami vyloučení, utlačování a chudoby; jakož i konflikty, ve kterých se spojují příčiny ekonomické, politické, ideologické a, bohužel, také náboženské.

V tomto světě nám *média* mohou pomoci, abychom se cítili jedni druhým blíže; abychom znovu obnovili jednotu lidské rodiny, která nás vede k solidaritě a k vážnému úsilí o důstojnější život. Dobrá komunikace nám pomáhá být si blíže a lépe se poznávat mezi sebou, být více ve spojení.

Hradby, které nás rozdělují, mohou být překonány jen tehdy, když budeme připraveni naslouchat si a učit se od sebe. Potřebujeme překonávat tyto rozdíly různými formami dialogu, které nám umožní růst v porozumění a ohleduplnosti. Kultura setkávání vyžaduje, abychom byli ochotni nejen dávat, ale také přijímat od ostatních. *Média* nám mohou v tomto pomoci, zvláště dnes, kdy síť lidské komunikace dosáhly neslýchaného pokroku. Především *internet* nám může nabízet větší možnosti k setkávání a k vzájemné solidaritě; a to je dobrá věc, to je dar od Boha.

Existují však problematické aspekty: rychlost informace překonává naši schopnost myšlení a úsudku a brání nám v umírněném a správném vyjadřování. Pestrost názorů může být chápána jako obohacení, ale také je možné uzavřít se v určité sféře informací, které odpovídají jen našim očekáváním a našim názorům nebo také jistým politickým či ekonomickým zájmům. Svět komunikace nám může pomoci růst, nebo nás může naopak rozptýlit. Touha po digitálním připojení je nakonec schopna izolovat nás od druhých lidí, od těch, kteří jsou nám nejbližší. Nesmíme také zapomínat, že těm, kdo z různých důvodů nemají přístup k sociálním *médiím*, hrozí vyloučení.

Tato nebezpečí jsou reálná, ale nejsou důvodem k odmítání sociálních *médií*, spíše nám připomínají, že komunikace je nakonec více lidským než technickým úspěchem. Takže, co nám pomůže v digitálním prostředí k lidskému rozvoji a k vzájemnému pochopení? Například musíme znovu objevit jistý smysl pro pomalost a klid. To vyžaduje čas a schopnost ztišit se a naslouchat. Musíme být také trpěliví, pokud chceme rozumět tomu, kdo je jiný než my: člověk se plně vyjadřuje nejen když je jednoduše tolerován, ale když ví, že mu opravdu nasloucháme. Jestli skutečně toužíme naslouchat druhým, naučíme se dívat na svět jinými očima a vážít si dědictví lidstva, které se projevuje v různých kulturách a tradicích. Ale naučíme se také ctít velké hodnoty křesťanství, jako je, například, vnímání člověka jako lidské bytosti, manželství a rodina, rozdíl mezi politickou a náboženskou sférou, principy solidarity a subsidiarity a další.

Jak tedy může být komunikace ve službách autentické kultury setkávání? A co pro nás, Kristovy apoštoly, znamená setkat se s člověkem podle evangelia?

Jak je možné, abychom, navzdory všem našim omezením a hříchům, byli opravdu blízko jedni druhým? Tyto otázky jsou shrnuty v jedné, kterou jednoho dne jeden zákoník, tedy jeden komunikátor, položil Ježíšovi: „Kdo je můj bližní?“ (Lk 10,29) Tato otázka nám pomáhá pochopit komunikaci ve smyslu blízkosti. Mohli bychom ji přeložit takto: jak se projevuje „blízkost“ v používání sdělovacích prostředků a v novém prostředí, vytvořeném díky digitálním technologiím? Odpověď vidím v podobenství o milosrdném Samaritánovi, což je také podobenství komunikátora. Kdo komunikuje, ten se vlastně přibližuje. A milosrdný Samaritán se nejen přibližuje, ale také si vez-

me do péče člověka, kterého najde polomrtvého na kraji cesty. Ježíš obrací perspektivu: nejde o to, abych v druhém našel někoho, kdo je mi podobný, ale o to, abych byl schopen stát se podobným jemu. Komunikovat tedy znamená uvědomit si, že jsme lidé, Boží děti. Líbí se mi tímto způsobem definovat komunikaci jako „blízkost“.

Když komunikace směřuje ke konzumismu a k manipulaci, jde o agresivní útok, jako čteme v podobenství, kde jednoho muže přepadnou lupiči a nechají ho ležet na cestě. Kněz a levita v něm nevidí svého bližního, ale cizince, od něhož je lepší držet si odstup. To, co je v té době vedlo, byla pravidla rituální čistoty. Dnes se setkáváme s nebezpečím, že některá *média* nás vedou k ignorování našich skutečných bližních.

Nestačí procházet se po digitální „cestě“, tedy jen se připojit: je potřeba, aby připojení bylo spojeno se skutečným setkáním. Nemůžeme žít sami, uzavřeni sami do sebe. Potřebujeme milovat a být milováni. Potřebujeme něhu. Komunikační strategie nám nemohou zaručit krásu, dobro a pravdu komunikace. Ani mediální svět se nemůže distancovat od péče o lidstvo, i mediální svět je povolán k tomu, aby vyjadřoval něhu.

Digitální síť je třeba chápat jako místo plné lidskosti, ne jako síť kabelů, ale lidských bytostí. Neutrálnost *médií* je jen zdánlivá: jen ten, kdo komunikuje tak, že dává všanc sám sebe, může být oporou. Osobní zapojení je pramenem důvěryhodnosti komunikátora. Právě tímto způsobem může křesťanské svědectví díky internetu zasáhnout periferie lidské existence.

Říkám to stále: mezi zraněnou církví, která vychází do ulic, a nemocnou církví, která je plná sama sebe, bych si bez váhání vybral tu první. Ulice jsou ulicemi světa, kde lidé žijí, kde jsou účinně a citově dosažitelní. Mezi těmito ulicemi jsou také ty digitální, plné lidí, často zraněných: mužů a žen, kteří hledají spásu nebo naději. Také díky internetu může křesťanské poselství jít „až na sám konec země“ (Sk 1,8). Otevřít brány kostelů znamená také otevřít je digitálnímu světu. Jednak proto, aby lidé mohli vejít, ať už se nacházejí v jakékoli životní situaci, jednak proto, aby evangelium mohlo překročit práh chrámu a vyjít vstříc všem. Jsme povoláni být svědky církve, která je domovem všech. Jsme schopni představovat takovou tvář církve? Komunikace utváří misijní poslání celé církve a sociální sítě jsou dnes

jedním z míst, na kterých je třeba prožívat toto poslání a objevovat krásu víry, krásu setkání s Kristem. Také v tomto kontextu potřebujeme církve, která dokáže přinášet teplo, zapalovat srdce.

Křesťanské svědectví nespočívá v bombardování náboženskými zprávami, ale v ochotě darovat sami sebe druhým, „trpělivě a s úctou se zajímat o jejich otázky a pochybnosti na cestě, na níž hledají pravdu a smysl lidského života“ (Benedikt XVI., Poselství ke XLVII. Světovému dni sdělovacích prostředků, 2013). Vzpomeňme si na příběh apoštolů putujících do Emauz. Je třeba zapojit se do dialogu s muži a ženami dnešní doby, abychom chápali jejich očekávání, jejich pochybnosti, jejich naděje, a nabízeli jim evangelium, tedy Ježíše Krista, Boha, který se stal člověkem, zemřel a vstal z mrtvých, aby nás vysvobodil od hříchu a od smrti. Tato výzva vyžaduje hloubku, pozornost vůči životu, duchovní citlivost. Vést dialog znamená být přesvědčen, že druhý má co dobrého říci, dát prostor jeho postojům a jeho nápadům. Vést dialog neznamená zříci se vlastních myšlenek a vlastních tradic, ale zříci se předpokladu, že jsou jediné a absolutní.

Obraz milosrdného Samaritána, který obvazuje zranění člověka a obmývá je olejem a vínem, ať je nám vzorem. Ať je naše komunikace jako vonný olej na bolest a dobré víno pro radost. Naše světlo ať pochází ne z triků a zvláštních efektů, ale z naší blízkosti zraněným, které s láskou a něhou potkáváme na naší cestě. Nebojte se stát obyvateli digitálního světa. Pozornost a přítomnost církve ve světě komunikace je důležitá a vede k dialogu s dnešním člověkem, vede ho k setkání s Kristem: církve může doprovázet člověka na všech cestách. V tomto smyslu je revoluce sdělovacích a informačních prostředků velkou a vzrušující výzvou, která vyžaduje čerstvou energii a novou představivost, abychom dokázali přinášet ostatním krásu Boha.

Ve Vatikánu 24. ledna 2014, na svátek sv. Františka Saleského

FRANTIŠEK

9. POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA KE SVĚTOVÉMU DNI MISÍÍ 19. ŘÍJNA 2014

Drazí bratři a sestry,

ještě i dnes je mnoho lidí, kteří neznají Ježíše Krista. Misie *ad gentes*, k níž jsou povoláni všichni členové církve, zůstává velmi naléhavá, neboť církev je misijní svou podstatou: zrodila se, aby „vycházela na cestu“. Světový den misíí poskytuje věřícím z různých kontinentů výsadní příležitost, aby se modlili a konkrétními skutky vyjadřovali svou solidaritu s podporou mladým církvím na misijních územích. Jedná se o oslavu plnou milosti a radosti: milosti proto, že Duch Svatý, jehož poslal Otec, poskytuje moudrost a sílu těm, kdo jsou vnímaví vůči jeho působení; a radosti proto, že Ježíš Kristus, Otcův Syn, poslaný pro evangelizaci světa, podporuje a provází naše misijní dílo. Chtěl bych předložit biblický obraz z Lukášova evangelia (srov. 10, 21-23), který znázorňuje právě radost Ježíše i jeho učedníků vyslaných na misii.

1. Evangelista vypravuje, že Pán vyslal ve dvojicích dvaasedmdesát učedníků do měst a vesnic, aby hlásali, že Boží království se přiblížilo a připravovali lidi na setkání s Ježíšem. Když učedníci splnili své misijní poslání, vrátili se plní radosti; radost je převládajícím tématem této první nezapomenutelné misionářské zkušenosti. Božský Mistr jim řekl: „Radujte se ani ne tak z toho, že se vám podrobují duchové, spíše se radujte, že vaše jména jsou zapsána v nebi. V té chvíli zajásal v Duchu Svatém a řekl: ‚Velebím tě, Otče, Pane nebe a země‘, ... Když byli sami, obrátil se ke svým učedníkům s těmito slovy: ‚Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte‘“ (Lk 10, 20-21.23).

Lukáš představuje tři obrazy. Ježíš nejprve hovořil s učedníky, poté se obrátil na Otce a pak znovu hovoří s nimi. Ježíš chce učedníkům umožnit účast na své radosti, jež je odlišná od té, jakou zakusili oni, a převyšuje ji.

2. Učedníci byli *plní radosti* a nadšení z toho, že mohli osvobodovat lidi od démonů. Ježíš je však napomíná, aby se neradovali ani tak z moci, které se jim dostalo, jako spíše z přijaté lásky: „že vaše jména jsou zapsána v nebi“ (Lk 10, 20). Byla jim totiž darována zkušenost Boží lásky a také možnost se o ni podělit. A tato zkušenost učedníků je pro Ježíšovo srdce důvodem radostné vděčnosti. Toto potěšení zachytil Lukáš v perspektivě trojičního společenství: „Ježíš zajásal v Duchu Svatém“, obrátil se k Otci a vzdal mu chválu. Tento okamžik intimní radosti tryská z hluboké lásky Ježíše jako Syna k jeho Otci, Pánu nebe a země, který ukryl tyto věci před moudrými a chytrými, ale odhalil je maličkým (srov. Lk 10, 21). Bůh *ukrývá a odhaluje* a v této modlitbě chvály vyniká především to, že odhaluje. Co Bůh odhalil a ukryl? Tajemství svého království, ustanovení Božího panství v Ježíšovi a vítězství nad satanem.

To všechno Bůh ukryl před těmi, kdo jsou příliš plní sebe a předstírají, že už všechno vědí. Svou domýšlivostí bývají jako zaslepeni a Bohu nenechávají prostor. Snadno si můžeme představit některé Ježíšovy současníky, které často napomínal, ale jedná se o stále existující nebezpečí, jež se týká i nás. Naproti tomu „malými“ jsou ti pokorní, jednoduší, chudí, vydědění, lidé bez hlasu, znavení a utlačovaní, které Ježíš nazývá „blaženými“. Docela dobře můžeme jimi mít na mysli Marii a Josefa, galilejské rybáře i učedníky, které povolával cestou během svého kázání.

3. „Ano, Otče, tak se ti zalíbilo“ (Lk 10, 21). Ježíšův výraz je třeba chápat s ohledem na *jeho vnitřní radost*, kde zalíbení poukazuje na spásanosný a láskyplný Otcův plán ve vztahu k lidem. Ježíš zajásal pro tuto Boží dobrotu, neboť Otec se rozhodl milovat lidi stejnou láskou, jakou má k Synovi. Ježíš kromě toho také poukazuje na Mariinu radost: „Velebí má duše Hospodina a můj duch jásá v Bohu, mém Spasiteli“ (Lk 1, 47). Jedná se o radostnou zvěst, která vede ke spáse. Maria nosila ve svém lůně Ježíše, nejvýsoštnějšího Evangelizátora, setkala se s Alžbětou, zaplesala radostí v Duchu Svatém a zazpívala *Magnificat*. Ježíš viděl, že misie jeho učedníků skončila úspěšně a že mají radost, zaplesal v Duchu Svatém a obrátil se k Otci s modlitbou. V obou případech se jedná o radost z účinkující spásy, protože láska,

jíž Otec miluje Syna, se dostává až k nám a působením Ducha Svatého nás zahaluje a umožňuje nám vstoupit do trojičního života.

Otec je zdrojem radosti, Syn je jejím projevem a Duch Svatý jejím oživovatelem. Hned poté, co vzdal chválu Otci, nás Ježíš slovy evangelisty Matouše vyzývá: „Pojďte ke mně všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mě, neboť jsem tichý a pokorný srdcem a naleznete pro své duše odpočinek. Vždyť mé jho netlačí a mé břemeno netíží“ (11, 28-30). „Radost evangelia naplňuje srdce i život těch, kdo se setkávají s Ježíšem. Ti, kdo přijímají spásu od něj, jsou vysvobozeni z hříchu, ze smutku, z vnitřní prázdnoty a z osamění. S Ježíšem se vždycky rodí a obnovuje radost“ (apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, 1).

Takovéto setkání s Ježíšem bylo naprosto jedinečnou zkušeností pro Pannu Marii, jež se stala „příčinou naší radosti“. Učedníci zase přijali povolání být s Ježíšem, který je poslal, aby evangelizovali (srov. Mk 3, 14), a oni tak byli naplněni radostí. Proč do této řeky radosti nevstoupíme i my?

4. „Velké nebezpečí, které hrozí současnému světu s jeho rozmanitou, leč zatěžující konzumní nabídkou, je individualistický smutek, který prýští ze zpohodlnělého a lakomého srdce, z chorobného vyhledávání povrchních rozkoší a otupělého svědomí“ (apoštol. exhortace *Evangelii gaudium*, 2). Proto lidstvo velmi potřebuje čerpat ze spásy, kterou přinesl Kristus. Učedníci jsou ti, kdo se nechávají stále více uchvacovat Ježíšovou láskou a poznamenávat ohněm náruživosti pro Boží království, aby byli nositeli evangelní radosti. Všichni Pánovi učedníci jsou povoláni k tomu, aby živilí radost z evangelizace. Biskupové coby první mezi zodpovědnými za hlásání mají za úlohu napomáhat jednotě místní církve v jejím misijním nasazení. Mají mít na paměti, že radost ze zvěstování Ježíše Krista se vyjadřuje jak starostí o hlásání na těch nejvzdálenějších místech, tak i v neustálém vycházení na periferie jejich vlastního území, kde čeká především mnoho chudých lidí.

V mnohých oblastech se nedostává povolání ke kněžství a k zasvěcenému životu. Často je to způsobeno tím, že společenství, kde chybí nakažlivé apoštolské nadšení, přinášejí málo nadšení a nevzbuzují přitažlivost. Evangelní radost tryská ze setkání s Kristem

a se sdílení s chudými. Proto povzbuzují farní společenství, sdružení a skupiny, aby žily intenzivním bratrským životem, založeným na lásce k Ježíšovi a pozorným vůči potřebám těch nejvíce strádajících. Kde je radost, horlivost a touha přinášet druhým Krista, tam vznikají ryzí povolání. Mezi nimi nelze zapomínat na laická povolání k misii. Vědomí věřících laiků o jejich misijní totožnosti již dorostlo, stejně jako povědomí o tom, že jsou povoláni k přebírání stále významnější úlohy při šíření evangelia. Proto je zapotřebí jejich náležité formace s ohledem na účinné apoštolské působení.

5. „Bůh miluje radostného dárce“ (2 Kor 9, 7). Světový den misí je rovněž možností pro oživení touhy a morální povinnosti radostně se zúčastnit na misii *ad gentes*. Osobní ekonomický příspěvek je znamením toho, že se sami obětuje, především pro Pána a pak i pro bratry, aby se náš materiální dar stával nástrojem pro evangelizaci lidstva, jež se utváří na lásce.

Drazí bratři a sestry, o tomto Světovém dni misí se moje myšlenky ubírají ke všem místním církvím. Nenechme si vzít radost z evangelizace! Vyzývám vás, abyste se ponořili do radosti z evangelia a udržovali lásku, která je schopna přinášet světlo vašemu povolání a misijnímu poslání. Povzbuzuji vás, abyste se při své vnitřní pouti nezapomínali vracet k „první lásce“, s níž Pán Ježíš Kristus rozechřál srdce každého. Není to z nějakého nostalgického citu, ale proto, abyste setrvali v radosti. Pánův učedník setrvává v radosti, když přebývá s ním, když koná jeho vůli a když sdílí víru, naději a evangelní lásku.

K Panně Marii, vzoru pokorné a radostné evangelizace, se obracejme se svou modlitbou za to, aby se církev stávala domem pro mnohé, matkou pro všechny národy a umožňovala vznik nového světa.

Ve Vatikánu 8. června 2014, na slavnost Seslání Ducha Svatého

FRANTIŠEK

II.

DOKUMENTY STÁTNÍHO SEKRETARIÁTU VATIKÁNU, KONGREGACÍ A PAPEŽSKÝCH RAD

1. KONGREGACE PRO KLÉRUS

Směrnice pro modifikaci farností, pro uzavírání kostelů nebo jejich odevzdání k profánnímu, nikoli nedůstojnému používání a pro jejich zcizování

1. Modifikace farností

- a) Určující normou je hlavně kán. 515 a také kánony 50, 51, 120, 121, 122, 123, 127 a 166.
- b) Farnost je společenstvím věřících, které je právnickou osobou *ipso iure*, a proto je ze své povahy věčná (srov. kán. 121 §1 – 515 § 1,3). Bez oprávněného důvodu nemůže být zrušena ani významně změněna.
- c) Existují čtyři možnosti pro modifikaci farností. V různých jazycích jsou známy pod různými, vzájemně zaměnitelnými termíny, což vede k nepřesnostem v dekrettech a v jiných kanonických dokumentech; tomu je třeba se vyhnout, zejména v případě kanonických dokumentů. Všechny čtyři druhy modifikace jsou příležitostně spojovány např. do termínu „zrušení“, ale je evidentní, že by bylo lepší v kanonických dokumentech omezit používání takovéhoho termínu pouze na čtvrtý druh, a to právě z důvodu, aby nedocházelo ke zmatkům. Stejně tak i spojení farností směřující ke zrušení (v orig. „*unione estintiva*“) by mělo být v dekretu jasně uvedeno. Čtyři druhy modifikace jsou tyto:
  - i. Spojení směřující ke zrušení (v orig. „*unione estintiva*“) – někdy nazývané fúze: A a B se spojí, aby z nich vzniklo C, a pouze C zůstává (srov. kán. 121).
  - ii. Spojení směřující ke zrušení (v orig. „*unione estintiva*“) – někdy nazývané inkorporace: A je připojeno k B a pouze B zůstává (analogicky ke kán. 121).

- iii. Celkové rozdělení (v orig. „divisione totale“): A je rozděleno do B a C a pouze B a C zůstávají (srov. kán. 122).
  - iv. Zrušení (v orig. „soppressione“): A zaniká a nezůstává nic (srov. kán. 123).
- d) Jelikož farnosti jsou společenství věřících, teritoriální farnosti ve všeobecnosti mohou být pouze spojeny, nebo rozděleny. Třebaže osobní farnosti mohou být zrušeny, obvykle i ony jsou buď spojovány, nebo rozdělovány, a to buď ve spojitosti s nějakou farností osobní anebo, dokonce, teritoriální.
- e) Autoritou kompetentní pro zřízení, zrušení nebo provedení významné změny farností je diecézní biskup nebo ti, kdo mu jsou právně postaveni naroven (srov. kán. 381 §2, 368 a 515 §2). Avšak takováto kompetence, která se projevuje především ve stanovení potřebného oprávněného důvodu, se musí konfrontovat s církevní jurispudencí a v této materii se jí přizpůsobit, aby se zamezilo vzniku těžkostí.
- f) Podle takovéto jurispudence je hlavním důvodem pro modifikaci farnosti péče o duše (*Christus Dominus*, č. 32) a může se k ní přistoupit jen tehdy, pokud to vyžaduje dobro duší (*Apostolorum Successores*, č. 214, což je podle číslování italského textu č. 215).
- g) Jurispudence rovněž stanovuje, že spojení směřující ke zrušení farností („unione estintiva“) by při řešení problémů týkajících se farního života mělo být poslední možností, zvolenou až po zvážení ostatních nápravných prostředků, které byly vyloučeny jako neúčinné.
- h) Stejný církevní pramen rovněž vyžaduje od diecézního biskupa, aby při svém rozhodnutí zvážil nejen dobro jednotlivého společenství, ale spíše celé diecéze. Důvod nebo důvody pro modifikaci farnosti musí být závažné a specifické; krok v tomto směru nemůže být v žádném případě ospravedlněn důvody pouze všeobecného charakteru nebo snahou o inovaci diecéze.

- i) Před přijetím jakéhokoli rozhodnutí se musí diecézní biskup přičinit o to, aby měl dostatečné důkazy k takovému aktu, a musí se co nejvíce snažit o vyslechnutí těch, kdo jsou držiteli práv, jež by mohla být poškozena (srov. kán. 50). Před konzultací se členy kněžské rady – což je konzultace vyžadovaná *ad validitatem* – jim ordinář v první řadě musí poskytnout jasnou informaci v této materii, pak musí materiálně a legitimně svolat radu (srov. kán. 127 a 166) a nakonec musí osobně vyslechnout jednotlivé členy ve věci navrhované modifikace farnosti. Tato konzultace musí být poctivá a upřímná; předmětem zvláštní pozornosti by měly být všechny důvody *pro a proti*.
- j) Jakýkoli dekret o modifikaci farnosti musí být vydán písemně v okamžiku, kdy bylo rozhodnutí přijato, a potom musí být náležitě publikován. Dnem, jímž je možno podat hierarchický rekurs, je den náležitého oznámení dekretu, který musí uvést alespoň souhrnně oprávněný důvod nebo oprávněné důvody pro toto rozhodnutí (srov. kán. 51).
- k) Dekret musí jasně popsat reglementační kritéria o příslušnosti věcí pro každou farnost, které se modifikace dotkne.
- l) Stejně tak musí dekret řešit i disponování hmotným majetkem podle zákona a při respektování vůle donátorů (srov. kán. 121, 122 a 123). Jurisprudence jasně stanovila, že při modifikaci farností musí hmotný majetek následovat lid.

2. Uzavírání kostelů nebo jejich odevzdání k profánnímu, nikoli nedůstojnému používání

- a) Určujícími normami v této věci jsou hlavně kánony 1214, 1222, 50, 51 127 a 166.
- b) Bez ohledu na otázku právnické osoby, které posvátná budova patří, či na otázku jejího otevření a obecného titulu, z jakého se používá (např. „misie“, „kaple pro uctívání“, „oratoř“, „místo pro kult“), ustanovuje kanonický předpis, že kostelem se má rozumět

jakákoli posvátná budova určená k božskému kultu, kam mají věřící právo vstoupit, aby tam vykonávali tento kult, a to, především, veřejně (srov. kán. 1214).

- c) Existuje směrnice, a to jak v zákoně, tak i v obecné tradici, podle níž posvátná budova určená k božskému kultu by si, pokud možno, měla stále zachovat svůj posvátný charakter a pouze ze závažného důvodu je možno ospravedlnit její předání k profánnímu, avšak nikoli nedůstojnému používání (srov. kán. 1222 §2). Tím více oltáře neztrácejí své posvěcení a požehnání, ani když je účel používání kostela změněn, a nikdy z žádného důvodu nemohou být určeny k profánnímu používání (srov. kán. 1212 a 1238).
- d) V církevní jurisprudenci je jasně stanoveno, že trvalé uzavření kostela, ani když neexistuje úmysl předat ho k profánnímu používání, je právně ekvivalentní jeho odevzdání k profánnímu, nikoli nedůstojnému používání. Není tedy legitimní trvale uzavřít kostel bez toho, že by se bralo v úvahu ustanovení kán. 1222 §2, což má za důsledek, že v případě absence takovéto dispozice má kostel zůstat otevřený.
- e) Autoritou kompetentní pro rozhodnutí odevzdat kostel k profánnímu, nikoli nečestnému účelu je podle normy kán. 1222 §2 diecézní biskup anebo osoby jemu právně postavené naroveň (srov. kán. 381 §2, 368 a 515 §2). On je rovněž kompetentní posoudit, zda v této věci existuje požadovaný závažný důvod *ad normam iuris*; avšak jeho úsudek, jak již bylo řečeno, musí být v souladu s církevní jurisprudencí.
- f) Pro stanovení závažnosti důvodu musí být každý případ posuzován individuálně a musí se přitom brát v úvahu situace v celkovém kontextu. Závažnost případu se obvykle ukáže spojením různých důležitých důvodů, z nichž každý je sám o sobě nedostatečný, ale ve svém celku odhalí závažnost situace.
- g) Při úvahách o finančních otázkách spojených s tímto úkonem se musí v samotné věci považovat za důležitou právníká osoba, kte-

ré kostel patří a která má tudíž za něj zodpovědnost. Kromě toho je třeba prokázat, že byly zváženy ostatní finanční a podpůrné zdroje a ukázala se jejich nedostatečnost a nevhodnost.

- h) Vzhledem k tomu, že kostely mohou zůstat posvátnými budovami, i když se používají jen příležitostně nebo i zřídka, jurisprudence stanovila, že následující důvody nepředstavují závažný důvod *in se*:
- i. Diecézní plán, který předpokládá snížení počtu kostelů (restrukturalizace).
  - ii. Neexistuje reálná potřeba používání kostela.
  - iii. Zrušení farnosti.
  - iv. Úbytek počtu farníků.
  - v. Ujištění, že nedojde k žádné škodě na dobru duší.
  - vi. Touha posílit jednotu mezi farnostmi.
  - vii. Jakýkoli důvod, který se, možná, bude aplikovat v budoucnosti, ale teď ještě není aktuální.
- i) Před přijetím svého rozhodnutí musí biskup mít dostatečné důkazy a musí se co nejvíce snažit o vyslechnutí těch, kdo jsou držiteli práv, jež by mohla být poškozena (srov. kán. 50). Kromě toho jim musí před konzultací *ad validitatem* s členy kněžské rady poskytnout detailní informace, potom legitimně svolat radu (srov. kán. 127 a 166) a nakonec vyslechnout její jednotlivé členy ve věci každé hypotézy navrhované změny. Konzultace musí být upřímná a ordinář musí vzít v úvahu důvody *pro a proti* návrhu. Biskup rovněž musí obdržet souhlas těch, kdo legitimně uplatňují práva k budově (srov. kán. 1222 §2 a 127), respektovat intence donátorů a přesvědčit se, že nedojde ke škodě na dobru duší (srov. kán. 1222 §2).
- j) Biskup je povinen učinit své rozhodnutí formou dekretu, který má být vydán v okamžiku, kdy existuje jistota o jednotlivých elementech a o důvodech, podle toho, jak bylo uvedeno výše, a potom má být náležitě oznámen zainteresovaným. Období, kdy je možno podat hierarchický rekurs, se počítá od okamžiku náležitého oznámení dekretu, který musí alespoň souhrnně uvést závažný důvod nebo závažné důvody pro dané opatření (srov. kán 51).

3. Zcizování kostelů

- a) Určujícími normami v této věci jsou hlavně kánony 1291, 1298, 50, 51, 127 a 166.
- b) Kánony o zcizení se aplikují nejen pro případ prodeje posvátné budovy, ale vztahují se i na jiné transakce, které by mohly uškodit stálému vlastnictví právnické osoby, které tato patří.
- c) Pokud po svém zcizení kostel zůstává v používání jako místo pro katolický božský kult, kam mají věřící právo trvale vstupovat (např. prodej církvi *sui iuris* jiného ritu), nemá být před prodejem odevzdán k profánnímu používání. Avšak ve všech ostatních případech musí být nejprve odevzdán a potom zcizen.
- d) Pokud je třeba budovu zcizit, jsou dále uvedeny různé možnosti (v sestupném pořadí podle jejich preference):
  - i. Pro trvalé používání jako místo katolického božského kultu (bez odevzdání k profánnímu používání).
  - ii. Pro používání jako místo k vykonávání jiných forem apoštolátu nebo katolických ministerií.
  - iii. Pro profánní, ale nikoli nečestné využívání, odpovídající důstojnosti budovy (bývalý kostel).
  - iv. Demolice budovy pro znovuzískání pozemku.
- e) V žádném případě není povoleno zcizení kostela pro používání, které by bylo v protikladu s jeho vlastní důstojností (bývalý kostel). Smlouvy mají tedy být účinné tak, aby ochraňovaly toto opatření nejen podle kanonického, ale i podle občanského práva.
- f) Mimo to se musí kompetentní autorita přesvědčit, že zcizením nebude způsobeno žádné pohoršení či nedojde ke ztrátě věřících.
- g) Před zcizením musí být všechny posvátné předměty, relikvie, posvátné mobilie, barevné vitráže, zvony, zpodobnění, oltáře atd. odstraněny, aby mohly být používány v jiných posvátných budo-

vách anebo odevzdány církevní autoritě. Protože oltáře nemohou být nikdy odevzdány k profánnímu používání, nemohou-li být odstraněny, je třeba je zničit (srov. kán. 1212 a 1238).

h) Pro procedury při zcizení platí:

- i. Pokud je hodnota budovy stanovena na sumu nižší než minimální částka určená biskupskou konferencí, kompetentní autoritou je farář anebo jiná autorita určená stanovami, není-li v partikulárním právu stanoveno jinak. Tato autorita musí mít aspoň oprávněný důvod pro zcizení budovy.
- ii. Pokud se hodnota nachází mezi minimální a maximální částkou, kompetentní autorita musí mít ke zcizení oprávněný důvod a zároveň mít písemné ohodnocení, provedené odborníky (srov. kán. 1293). V případě, že se jedná o právnickou osobu, která nepodléhá biskupovi, určují kompetentní autoritu stanovy. Ve všech ostatních případech je to diecézní biskup, který však musí mít souhlas diecézní rady pro ekonomické záležitosti, sboru konzultorů a souhlas vyjádřený zainteresovanými (srov. kán. 1292 §1, 127 a 166).
- iii. Pokud hodnota budovy přesahuje maximální částku stanovenou biskupskou konferencí nebo pokud budova byla darována *ex voto* anebo pokud je umělecky či historicky cenná, kompetentní autorita (buď ten, kdo je určen ve stanovách, nebo diecézní biskup) musí mít souhlas Svatého stolce (srov. kán. 1292 §2).

PAPEŽSKÁ RADA PRO PASTORACI MIGRANTŮ A LIDÍ MIMO DOMOV

2. POSELSTVÍ KE SVĚTOVÉMU DNI CESTOVNÍHO RUCHU 2014 (27. září)

„Cestovní ruch a rozvoj místního společenství“

1. Stejně jako každý rok se i letos bude 27. září slavit Světový den cestovního ruchu. Motto události, kterou každým rokem vyhlašuje Světová organizace cestovního ruchu (*United Nations World Tourism Organisation*, UNWTO), pro letošní rok zní „Cestovní ruch a rozvoj místního společenství“. Svátý stolec si je dobře vědom toho, jaký má cestovní ruch v současné době společenský i ekonomický význam, a chce tento fenomén doplnit v oblasti, která je mu vlastní, zejména co se týká evangelizace.

V Globálním etickém kodexu UNWTO se píše, že cestovní ruch má být pro společnost žijící v cílové oblasti přínosem: „Místní obyvatelstvo by mělo být zapojeno do aktivit cestovního ruchu a rovnoprávně sdílet ekonomické, sociální a kulturní přínosy, které vytvářejí, zvláště pokud jde o vytváření přímých a nepřímých pracovních míst na jejich základě.“¹ Tato slova tedy vyzývají obě strany, aby mezi sebou navazovaly vztahy vedoucí ke vzájemnému obohacení.

Pojem „rozvoj místního společenství“ úzce souvisí s jiným, poněkud širším pojmem, který je součástí sociální nauky církve, a tím je

---

1 Světová organizace cestovního ruchu, *Globální etický kodex cestovního ruchu*, 1. října 1999, čl. 5, odst. 1 (český text je dostupný na adrese <http://ethics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/czechrepublic.pdf> – pozn. překl.).

„všestranný rozvoj člověka“. Právě prostřednictvím tohoto druhého pojmu můžeme pochopit a vyložit si pojem první. Poučná jsou v tomto směru zejména slova papeže Pavla VI., který ve své encyklice *Populorum progressio* prohlašuje: „Rozvoj, o kterém mluvíme, se neomezuje na pouhý hospodářský růst. Aby byl opravdový, musí být všestranný, to jest musí vést k rozvoji celého člověka a celého lidstva.“²

Jak může takovému rozvoji napomoci cestovní ruch? Ke splnění tohoto cíle by všestranný rozvoj člověka a tak i rozvoj místního společenství v oblasti cestovního ruchu měly usilovat o dosažení vyrovnaného pokroku, který je udržitelný a týká se tří oblastí: ekonomické, sociální a environmentální, přičemž pod slovem „environmentální“ rozumíme ekologickou i kulturní sféru.

2. Cestovní ruch patří mezi klíčové hybatele hospodářského rozvoje, neboť zásadním způsobem přispívá k tvorbě HDP (celosvětově jde o 3-5 %), zaměstnanosti (7-8 % pracovních míst) a exportu (30 % celosvětového exportu v oblasti služeb).³

V současné době dochází k rozšiřování počtu turistických destinací a kterékoli místo na světě má potenciál stát se místem vyhledávaným turisty. Cestovní ruch se tak jeví jako jedna z nejschůdnějších udržitelných možností, jak bojovat s chudobou v nejpostiženějších oblastech, a pokud se správně rozvíjí, může se stát cenným nástrojem pokroku, vytváření pracovních míst, budování infrastruktury a podpory hospodářského růstu.

Jsme si vědomi toho, co zdůraznil i papež František, totiž že „důstojnost člověka je úzce spojena s prací“ a že jsme povoláni, abychom na problém nezaměstnanosti reagovali „nástroji tvořivosti a solidarity“.⁴ V tomto ohledu se cestovní ruch zdá být jedním ze sektorů, které jsou schopny nejsnáze generovat široké spektrum „tvořivých“

---

2 Papež Pavel VI., encyklika *Populorum progressio*, 26. března 1967, č. 14 (česky viz: *Sociální encykliky [1891–1991]*, Zvon, Praha 1996, str. 234 – pozn. překl.).

3 Srov. Světová organizace cestovního ruchu – Světová rada cestování a cestovního ruchu, *Otevřený dopis představitelům států a vlád týkající se cestování a cestovního ruchu*.

4 Papež František, *Promluva k představitelům a dělníkům oceláren Terni a věřícím diecéze Terni-Narni-Amelia*, 20. března 2014.

zaměstnání, z nichž mohou mít užitek ty nejohroženější skupiny obyvatel, mezi nimi ženy, mladí lidé či příslušníci některých etnických menšin.

Je naprosto nezbytné, aby ekonomický užitek cestovního ruchu pocítily všechny části místního společenství, aby přímo prospíval rodinám a zároveň naplno využíval místní lidské zdroje. Aby tohoto užitku bylo možné dosáhnout, je stejně tak nezbytné dodržovat etické principy, které budou především respektovat každého jednotlivého člověka i celé místní společenství, a přitom se vyvarovat „čistě ekonomického pojetí společnosti, které usiluje o sobecký prospěch a nebere v úvahu hledisko sociální spravedlnosti“.⁵ Nikdo nesmí hledat vlastní blaho na úkor jiných lidí.⁶

Užitek z cestovního ruchu podporujícího rozvoj místního společenství ovšem není možné redukovat pouze na ekonomickou sféru, ale tvoří ho také další dimenze stejného či dokonce většího významu. Patří mezi ně kulturní obohacení, příležitost k setkání s druhými lidmi, vznik „vztahového zboží“, podpora vzájemného respektu a tolerance, spolupráce mezi veřejnými a soukromými institucemi, posilování společenských vazeb a občanské společnosti, zlepšení sociálních podmínek společnosti, impulzy vedoucí k udržitelnému hospodářskému a společenskému rozvoji a také podpora přípravy mladých lidí na budoucí povolání – abychom vyjmenovali alespoň některé.

3. Pro rozvoj cestovního ruchu je nutné, aby se jeho hlavním hybatelem stalo místní společenství a přijalo ho za svůj a také aby do něj aktivním způsobem vstupovali představitelé samosprávy i jednotlivé instituce občanské společnosti. Je velmi důležité, aby vznikaly vhodné koordinační a participační struktury, jež by podpořily dialog, usilovaly o dohodu, sjednocovaly individuální snahy a na základě konsenzu stanovovaly společné cíle a nabízely způsoby jejich dosažení. Usilovat

---

5 Papež František, *Promluva při generální audienci*, 1. května 2013.

6 „Bohaté země prokázaly schopnost vytvářet hmotná dobra, často se tak ovšem děje na úkor člověka a slabších společenských tříd“ (Papežská rada „Iustitia et Pax“, *Kompendium sociální nauky církve*, 2. dubna 2004, č. 374).

o rozvoj cestovního ruchu neznamená dělat něco „pro“ místní společenství, ale „s“ místním společenstvím.

Turistickou destinaci totiž netvoří jen krásná krajina či infrastruktura skýtající pohodlí, ale především společenství místních obyvatel se svým vlastním fyzickým prostředím a kulturou. Proto je důležité podporovat takové formy cestovního ruchu, jež se rozvíjejí v souladu s hostitelským společenstvím, s jeho tradicemi a kulturou, dědictvím a životním stylem. Při tomto setkání v duchu vzájemného respektu se mezi místním společenstvím a návštěvníky může zrodit plodný dialog, který napomáhá rozvoji tolerance, respektu a vzájemného porozumění.

Místní společenství by mělo pochopit, že je povoláno střežit své přírodní i kulturní dědictví, poznávat ho a být na ně hrdé, mít ho v úctě a zvětšovat jeho hodnotu, aby ho pak mohlo sdílet s turisty a předávat budoucím generacím.

Křesťané tvořící místní společenství musí být zároveň schopni představit své umění, tradice, dějiny i mravní a duchovní hodnoty a především dosvědčit svou víru, která tvoří základ všech těchto věcí a dává jim smysl.

4. Na této cestě směřující k všestrannému rozvoji člověka a místního společenství se chce církev jako odbornice na lidství podílet tím, že předloží svou křesťanskou vizi rozvoje a nabídne to, „co má vlastního: celistvý pohled na člověka a na lidské záležitosti“.⁷

Z pozice své víry můžeme přispět smyslem pro člověka, společenství a bratrství, smyslem pro solidaritu a spravedlnost a také vědomím toho, že jsme povoláni být správci (a ne vlastníky) stvoření a pod vedením Ducha Svatého pokračovat ve spolupráci na Kristově díle.

V souladu s tím, co od osob činných v pastorační cestovního ruchu vyžadoval papež Benedikt XVI., musíme zvýšit své úsilí, abychom „tento fenomén osvětlovali z hlediska sociální nauky církve a podporovali kulturu etického a odpovědného cestovního ruchu, který bude

---

7 Papež Pavel VI., encyklika *Populorum progressio*, 26. března 1967, č. 14 (česky viz: *Sociální encykliky [1891–1991]*, Zvon, Praha 1996, str. 234 – pozn. překl.).

respektovat důstojnost každého člověka i celých společenství, bude všem otevřený, spravedlivý, udržitelný a ekologický“.⁸

S velkou radostí zažíváme, že církev v mnoha částech světa odhalila potenciál turistického průmyslu a spustila některé jednoduché, avšak účinné projekty.

Vzrůstá také počet křesťanských sdružení, která organizují odpovědný cestovní ruch do méně rozvinutých oblastí, i takových, jež podporují takzvanou „solidární“ či „dobrovolnickou“ turistiku, umožňující lidem zapojit se o dovolené do spolupráce na nějakém projektu v rozvojové zemi.

Za zmínku stojí také programy, které v zájmu udržitelného a spravedlivého cestovního ruchu ve znevýhodněných oblastech podporují jednotlivé biskupské konference, diecéze či řeholní kongregace. Cílem těchto programů je doprovázet místní společenství, pomáhat mu ve vytváření příležitostí pro reflexi, podporovat všechny formy vzdělávání, podílet se radou či spoluprací na vytváření projektů a podněcovat k dialogu s úřady i s jinými skupinami. Tyto zkušenosti vedly ke vzniku nabídky organizované přímo v místním společenství prostřednictvím nejrůznějších sdružení a mikropodniků poskytujících své služby v oblasti cestovního ruchu (ubytování, restaurační zařízení, průvodcovské služby, řemeslná výroba atd.).

Vedle toho existuje také značné množství farností, které v turistických destinacích vítají návštěvníky, nabízejí jim liturgická, vzdělávací a kulturní setkání s nadějí, že čas dovolené „prospěje jejich lidskému i duchovnímu růstu, a v pevném přesvědčení, že ani během volna nemůžeme zapomínat na Boha, který nikdy nezapomíná na nás“.⁹ Za tímto účelem se farnosti snaží rozvinout „přátelskou pastorační“, která jim umožňuje uvítat příchozí v duchu otevřenosti a bratrství a ukázat jim živé a přívětivé společenství. Aby však tyto projevy pohostinnosti byly ještě účinnější, je třeba zintenzivnit spolupráci s ostatními sektory v této oblasti.

---

8 Papež Benedikt XVI., *Poselství k VII. světovému kongresu o pastorační v cestovním ruchu*, Cancún (Mexiko), 23.-27. dubna 2012.

9 VII. světový kongres o pastorační v cestovním ruchu, *Závěrečné prohlášení*, Cancún (Mexiko), 23.-27. dubna 2012.

Předložené pastorační náměty dnes nabývají na důležitosti s tím, jak se rozvíjí jistý druh „zážitkové turistiky“. Ten usiluje o vybudování vazeb s místními obyvateli a chce návštěvníkům umožnit, aby se cítili jako členové místního společenství, účastnili se jejich každodenního života, navazovali kontakt a dialog.

Úsilí církve v oblasti cestovního ruchu přijalo tedy konkrétní podobu v mnoha projektech. Jedná se o projekty, které vznikly z velkého množství zkušeností, z nasazení, nadšení a tvořivosti řady kněží, řeholníků a řeholnic i laiků, kteří se tak chtějí podílet na socioekonomickém, kulturním i duchovním rozvoji místního společenství a pomoci mu, aby mohlo hledět do budoucnosti s nadějí.

S vědomím, že jejím prvořadým úkolem je evangelizace, nabízí církev veškerou, ač mnohdy jen skromnou spoluúčast, aby mohla reagovat na specifické situace všech lidí, zejména těch nejpotřebnějších. To vše činí s přesvědčením, že „evangelizujeme i tím, že se snažíme vyrovnat s různými výzvami, které se mohou vynořit“.¹⁰

Vatikán 1. července 2014

Antonio Maria kardinál Vegliò,
předseda

✠ Joseph Kalathiparambil,
sekretář

---

10 Papež František, apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, 24. listopadu 2013, č. 61 (česky viz: Papež František, *Evangelii gaudium*, přel. Milan Glaser, Paulínky, Praha 2014, str. 45 – pozn. překl.).

3. SYNODUS EPISCOPORUM Vatikán 8. září 2014

Čj. 14184

Ctěná Eminence / Excellence,

Svatý otec stanovil pro celou církev neděli 28. září jako den modliteb za 3. Všeobecné mimořádné shromáždění biskupské synody, která bude zahájena v neděli 5. října, na téma „Pastorační výzvy pro rodinu v kontextu evangelizace“.

V příloze Vám jako pomůcku posílám modlitbu za synodu, kterou napsal Sv. otec František, a návrh několika všeobecných mešních intencí.

Rovněž Vás žádám, abyste laskavě předal tento materiál biskupům Vaší biskupské konference a povzbudil každého z nich, aby ho zaslal farním společenstvím, institutům zasvěceného života a věřícím své diecéze.

S vděčností za Vaši spolupráci využívám této příležitosti, abych Vám vyslovil svou hlubokou úctu.

Lorenzo kard. BALDISSERI,
generální sekretář

PŘEDSEDŮM BISKUPSKÝCH KONFERENCÍ

Den modliteb za 3. Všeobecné mimořádné shromáždění biskupské synody

Neděle 28. září 2014

Neděle 28. září 2014 bude věnována modlitbám za 3. Všeobecné mimořádné shromáždění biskupské synody, která se bude konat od 5. do 19. října na téma „*Pastorační výzvy pro rodinu v kontextu evangelizace*“.

Vyzýváme místní církve, farní společenství, instituty zasvěceného života, sdružení a hnutí, aby se ve dnech, předcházejících synodním pracím, i během synody modlily při slavení eucharistie i při jiných liturgických příležitostech. V Římě budou přednášeny každodenní modlitby v kapli *Salus Populi Romani* v bazilice *Santa Maria Maggiore*. Věřící mohou připojit na tento úmysl svou osobní modlitbu a, především, modlitbu v rodině.

Předkládáme *Modlitbu za Synodu ke Svaté rodině*, kterou složil papež František, a některé přímluvy, jež se mohou použít při modlitbě věřících při nedělních mších svatých 8. září i během synodu. Samostatná intence se může připojit i při modlitbě ranních chval a nešpor. Doporučuje se také modlitba svatého růžence za synodní práce.

I. Modlitba za Synodu ke Svaté rodině

Ježíši, Maria a Josefe,
ve vás kontemplujeme
nádheru pravé lásky
a na vás se s důvěrou obracíme.

Svatá Nazaretská rodino,
učíš i naše rodiny místy společenství
a večeradly modlitby,
autentickými školami evangelia
a malými domácími církvemi.

Svatá Nazaretská rodino,
kež se už nikdy v žádné rodině nezažívá
násilí, uzavřenost a rozdělení,
kež každý, kdo byl zraněn a pohoršen,
brzy pozná útěchu a uzdravení.

Svatá Nazaretská rodino,
kež příští biskupská synoda
dokáže ve všech vzkřísit vědomí
posvátného a neporušitelného charakteru rodiny
a její krásy v Božím plánu.

Ježíši, Maria, Josefe,
naslouchejte naši prosbě a vyslyšte ji.

II. Modlitby věřících

Bratři a sestry,
oživování vírou vznášíme jako rodina Božích dětí své prosby k Otci,
aby se naše rodiny díky Boží milosti stávaly skutečnými domácími
církvemi, kde se žije Boží láska a svědčí se o ní.

Modleme se společně a říkejme:
Pane, požehnej a posvěť naše rodiny.

Modleme se za papeže Františka: Pán ho povolal, aby předsedal církevnímu společenství lásky; kež mu pomáhá při jeho službě pro jednotu biskupského sboru i celého Božího lidu.

Modleme se za synodní otce a za ostatní účastníky 3. Všeobecného mimořádného shromáždění biskupské synody: kéž Duch Svatý osvětluje jejich mysl, aby církev věrně podle Božího záměru odpovídala na výzvy, týkající se rodiny.

Modleme se za ty, kdo mají v jednotlivých státech zodpovědnost za vládu: kéž je Duch Svatý inspiruje k projektům, které uznávají hodnotu rodiny jako základní buňky společnosti podle Božího plánu, a kéž pomáhají rodinám v obtížných situacích.

Modleme se za křesťanské rodiny: kéž Pán, který zpečetil manželské společenství svou přítomností, učiní z našich rodin večeřadla modlitby a intimní společenství života a lásky podle obrazu Svaté Nazaretské rodiny.

Modleme se za manžele, prožívající těžkosti: kéž Pán, bohatý na milosrdenství, je skrze mateřskou pomoc církve s porozuměním a trpělivostí doprovází na jejich cestě odpuštění a smíření.

Modleme se za rodiny, které kvůli evangeliu musí opouštět své domovy: kéž Pán, který s Pannou Marií a svatým Josefem zakusil exil do Egypta, je utěší svou milostí a otevře jim cesty bratrské lásky a lidské solidarity.

Modleme se za prarodiče: kéž Pán, jehož přivítali v chrámě svatí starci Simeon a Anna, je učiní moudrými spolupracovníky rodičů při předávání víry a při výchově dětí.

Modleme se za děti: kéž Pán života, který během své služby přijímal děti a ukazoval je jako vzor pro vstup do nebeského království, ve všech vzbuzuje úctu k životu a inspiruje k výchovným projektům v souladu s křesťanským pohledem na život.

Modleme se za mladé: kéž Pán, který posvětil svatbu v Káni, jim dá objevit krásu svátostného a nerozlučitelného charakteru rodiny a kéž pomáhá snoubencům na cestě jejich přípravy na manželství.

Bože, ty, který neopouštíš dílo svých rukou, vyslyš naše prosby a sešli Ducha svého Syna, aby osvěcoval církev na začátku synodální cesty. Kéž kontempluje krásu pravé lásky, která září ve Svaté Nazaretské rodině, a naučí se od ní svobodě a poslušnosti, aby s odvahou a milosrdenstvím odpovídala na výzvy dnešního světa; skrze Krista, našeho Pána.

III.

DOKUMENTY A SDĚLENÍ ČBK

1. PROHLÁŠENÍ COMECE K EVROPSKÝM VOLBÁM 2014

Katoličtí biskupové EU zveřejnili své prohlášení k blížícím se evropským volbám. Ujist'ují v něm o své podpoře evropského projektu a rovněž povzbuzují všechny občany EU, aby se ve dnech 22. až 25. května vydali k volebním urnám a do té doby se zapojovali do konstruktivního dialogu se svými europoslanci i s těmi, kdo kandidují do Evropského parlamentu.

COMECE zároveň vyzývá všechny biskupské konference EU, aby text tohoto prohlášení přijaly za svůj buď tak, že ho použijí jako celek, nebo se jím inspiřují pro vlastní prohlášení před volbami.

Text prohlášení:

Ve dnech 22.-25. května 2014¹ se budou konat volby do Evropského parlamentu. Jejich výsledek ovlivní legislativu EU na dalších pět let, a bude tak mít zásadní vliv na ty, kdo v následujících letech unii povedou. Je důležité, aby se občané EU zapojili do tohoto demokratického procesu a v dané dny odevzdali svůj hlas. Čím vyšší bude volební účast, tím silnější základ bude pro tuto novou legislativu položen.

Období před volbami nabízí celé evropské společnosti příležitost k debatám nad klíčovými socioekonomickými otázkami, které budou utvářet EU v následujících letech.

Jako biskupové sdružení v COMECE cítíme povinnost nabídnout voličům v EU pomoc při formování jejich svědomí a chceme tak učinit tím, že se zaměříme na některé klíčové otázky a posoudíme je z hlediska sociální nauky katolické církve.

Ačkoliv se, v prvé řadě, obracíme k těm občanům EU, kteří jsou katolíci, přesto doufáme, že naše rady mohou dojít sluchu také u všech lidí dobré vůle, kterým záleží na úspěchu evropského projektu. Stejně

1

V ČR to bude ve dnech 23. a 24. května (pozn. překl.).

tak doufáme, že náš hlas se donese i k těm, kdo se ucházejí o mandát v Evropském parlamentu.

Nejprve chceme upozornit na několik obecných úvah:

1. Využít svůj volební hlas je právem a povinností každého občana EU. Miliony mladých lidí budou při této příležitosti volit vůbec poprvé – někteří z nich stále studují, jiní už figurují na pracovním trhu, avšak velká část jich je, žel, nezaměstnaných. Vybízíme proto mladé lidi, aby vyjádřili svůj názor jak tím, že se zapojí do politických debat, tak především svou účastí ve volbách.

2. Je důležité, aby si ti, kdo usilují o zvolení nebo znovuzvolení do Evropského parlamentu, byli vědomi probíhající bankovní a hospodářské krize, která začala v roce 2008. Papež František upozorňuje veřejnost na těžký úděl chudých a zranitelných osob, mladých a postižených lidí, ale také těch, kdo byli do chudoby uvrženi právě zmíněnou krizí. Počet „nově zchudlých“ přitom závratným tempem roste.

3. Obsahem křesťanského poselství je naděje. Věříme, že inspirací evropského projektu se stala ušlechtilá vize lidstva. Jednotliví občané, jejich společenství i celé národy a státy musí být schopny odložit stranou své dílčí zájmy a usilovat o společné dobro. Papežská exhortace *Ecclesia in Europa*, kterou vydal roku 2003 papež Jan Pavel II., hovoří o naději a s podobnou pevnou vírou v lepší budoucnost kráčí církve vstříc evropské výzvě.

4. Jednou z přirozených ctností, které jsou pro křesťanskou spiritualitu klíčové, je střídmost. Kultura umírněnosti musí utvářet jak sociálně-tržní hospodářství, tak politiku životního prostředí. Musíme se učit žít tak, že budeme vlastnit méně, ale přitom zajistit, že ti, kdo se nacházejí ve skutečné chudobě, dostanou spravedlivější podíl.

Existuje dále několik oblastí politiky EU, na něž bychom své spoluobčany rovněž rádi upozornili:

1. Důležité je, aby stále intenzivnější posun k jednotě v rámci EU neznamenal oslabení principu subsidiarity, základního pilíře jedinečné rodiny národů a států, které tvoří EU, a zároveň neohrozil dávne tradice, jež v mnoha členských státech přetrvávají.

2. Dalším pilířem EU, ale také principem stojícím v základu katolické sociální nauky, je solidarita. Ta by měla utvářet politiku na všech úrovních napříč celou Evropskou unií – mezi národy, regiony i skupinami. Nová realita se ve svém jádru musí opírat právě o solidaritu.

3. Je třeba si uvědomit, že v základu všech oblastí sociální a ekonomické politiky je idea člověka, zakořeněná v hlubokém respektu k lidské důstojnosti. Je nutné chránit lidský život od okamžiku početí až do přirozené smrti. Rodina, jako základní stavební prvek společnosti, se musí těšit dostatečné ochraně.

4. Evropa je kontinentem v pohybu, a proto migrace – jak vnitřní, tak zvenčí – ovlivňuje život jedinců i celé společnosti. EU má jednu společnou vnější hranici. Odpovědnost za přijímání a integraci imigrantů a těch, kdo žádají o azyl, tak musí v přiměřené míře nést každý ze členských států. S imigranty musí být při jejich vstupu na území EU zacházeno humánně, je třeba svědomitě dodržovat jejich lidská práva a následně musí být podniknuta veškerá opatření – také ze strany církve – k tomu, aby jejich integrace do hostitelské společnosti v rámci EU byla úspěšná.

5. Jsme správci stvoření, a musíme proto zintenzivnit své odhodlání zachovat a dodržet cíle emisí CO₂, dále podporovat mezinárodní shodu ohledně klimatických změn, zavázat se k ekologičtějšímu přístupu a trvat na tom, aby se základním prvkem každé politiky růstu či rozvoje stala *udržitelnost*.

6. Základní charakteristikou tolerantní a otevřené společnosti je náboženská svoboda. Ta zahrnuje i právo projevovat svou víru na ve-

řejnosti. Víťame směrnice EU týkající se podpory a ochrany svobody náboženství a vyznání a doufáme, že nový Evropský parlament svou práci v této důležité oblasti ještě zintenzivní.

7. Podporujeme veškerá opatření pro ochranu společného dne odpočinku, kterým je neděle.

8. V následujících pěti letech budou mít hlubší dopad na život v EU demografické změny. Jménem svých starších spoluobčanů požadujeme, aby pro ně byla zajištěna taková úroveň a kvalita péče, na jaké mají nárok, a zároveň voláme po politické podpoře opatření, jež vytvoří nové příležitosti pro mladé lidi.

Evropská unie se nachází v rozhodujícím okamžiku. Hospodářská krize, kterou v roce 2008 způsobil pád některých bank, společně s rostoucím břemenem veřejného dluhu zvýšila napětí ve vztazích mezi členskými státy, zpochybnila základní princip solidarity v rámci celé unie, vyvolala nárůst chudoby mezi velkou částí občanů a také vrhla stín na vyhlídky značné části mladých lidí. Situace je dramatická a pro mnohé dokonce tragická.

My, katoličtí biskupové, požadujeme, aby evropský projekt nebyl ohrožen ani zcela opuštěn kvůli těžkostem způsobeným současnou situací. Je nezbytné, abychom my všichni – politici, kandidáti i všechny zainteresované strany – konstruktivně přispívali k vytváření budoucnosti Evropy. Pokud by tento projekt vykolejil, ztratili bychom všichni příliš mnoho.

Proto je nezbytné, abychom my, evropští občané, ve dnech 22.-25. května přistoupili všichni k volebním urnám. My biskupové naléháme na to, aby tato volba byla vykonána na základě podnětů informovaného svědomí.

2. POSELSTVÍ JEHO BLAŽENOSTI RAPHAĚLA LOUISE SAKA, PATRIARCHY CHALDEJSKÉ CÍRKVE

Měsíc od vyhnání jsou iráčtí křesťané na pokraji vyhlazení!

Už celý měsíc trvá těžký úděl iráckých křesťanů, jezídů a příslušníků dalších menšin, jako by tomu tak mělo být navždy. Nad bolestnými událostmi se zatáhla opona a 120 tisíc křesťanů bylo vytrženo ze své historické domoviny, protože islámská politická síla je zde nechce a svět vůči tomu mlčí a nečinně přihlíží buď proto, že takové jednání schvaluje, nebo není schopen nijak zasáhnout. Takový přístup dále povzbuzuje ISIS (který nemá nic společného se staroegyptskou bohyní přírody a plodnosti Isis), aby pokračoval ve svém zuřivém boji proti kultuře a rozmanitosti a ohrožoval intelektuální i společenskou bezpečnost. Utrpení křesťanů i příslušníků dalších menšin vyhnaných ze svých domovů stále roste: jejich nouze se stupňuje a obavy z nejisté budoucnosti jejich vyděšených dětí, obsazených měst i vyrabovaných domů jim nedají spát. Tito lidé žili ve svých městech v blahobytu, hrdě a důstojně. Jako mrknutím oka ale byli vyhnáni a se strachem se pěšky vydali hledat útočiště. Je to výjev, který nás vrací o staletí zpět, do temné minulosti, ačkoli se přitom jedná o děsivou přítomnost naší civilizace!

To, co tito mírumilovní křesťané a oddaní občané zakusili, je skutečná genocida, jejich smutný konec a doklad toho, že padly všechny náboženské, lidské, mravní i národní hodnoty. Tyto události zůstávají hanebnou skvrnou v dějinách a každý by měl vědět, že toto nebezpečí ohrožuje všechny!

Před několika dny jsme na satelitní stanici Ishtar viděli plačící třináctiletou dívku, jak říká: „*Chci se vrátit do svého města Karakúš. Z tohoto života jsem unavená a raději bych tam umřela, než tady žila v takovém pokoření.*“ Tento hlasitý nářek burcuje svědomí světa!

Neschopnost iráckého státu: Nejvíce nás bolí, že irácký státní aparát je zcela neschopný zavést znovu zákon a pořádek do míst, kde se stále zhoršuje bezpečnostní situace a bují kultura násilí, jež po-

skytuje extremistickým skupinám příhodné klima pro další expanzi. *V samotném Bagdádu* jsou křesťané i další lidé za denního světla unášení ozbrojenými vozidly s neprůhlednými skly, vyhrožuje se jim, aby opustili své domovy, a v některých školách a na úřadech bývají terčem obtěžování nebo musejí snášet nenávistná slova. Opravdu je to realita, aby se takové barbarské jednání zcela vymklo kontrole a nebylo možné nijak ho odstranit?

Zatímco lidé trpí, politici mezi sebou bojují o lepší postavení a nedokážou se sjednotit, aby společně pojmenovali příčiny vedoucí k extremismu, násilí a nespravedlnosti a hledali radikální řešení dřív, než bude pozdě! Kéž by nový premiér a celá vláda rozpoznali, že právě v tom spočívá jejich dějinná, národní i mravní odpovědnost!

Emigrace: Poté co vyhnání křesťané byli zbaveni veškerého svého majetku včetně dokladů, bez vyhlídky na jakékoli okamžité řešení a v ovzduší nedůvěry vůči současným úřadům, nezbyvá jim nic jiného než bezcílné čekání na nejistou budoucnost. Řada z nich se proto vydala hledat bezpečnější zemi na Západě, protože v jejich vlasti, v zemi many a křepelek, je čeká už jen pohroma. *Emigrace však není řešení!*

Aby se zachránili před vyhlazením a *byli i nadále kvasem*, nezbyvá iráckým křesťanům nic než postavit se reálné situaci tváří v tvář a přijmout odpovědnost za svůj úkol předávat poselství naděje a udržovat jiskru života. Křesťanská společenství se musí aktivně snažit o lepší budoucnost, protože na životní výzvy je třeba odpovídat s odvahou, a ne zbaběle. Musí učinit rozhodné kroky a vytvořit nátlak na odpovědné osoby doma i v zahraničí, aby si lidé zajistili život, svobodu a bezpečí ve svém Iráku.

Zde je několik praktických návrhů, které, jak doufáme, se náš lid, ať už právě žije kdekoli, odhodlá uskutečnit:

- Vytvořit kompetentní politické i nezávislé křesťanské organizace s kvalifikovaným personálem, který prostuduje situaci, podrobí ji analýze a poté navrhne vhodná řešení a plány, jak čelit následkům krize současné i takové, kterou zatím nedovedeme předvídat.
- Vytvořit tým krizového managementu, který by připravil detailní statistiky a záznamy o vyhnaných rodinách, aby mohly od vlá-

dy požadovat kompenzaci za vzniklé škody a ztráty na majetku, a který by také pomáhal ve zvláštních případech svou radou a doporučením.

- Vytvořit výbor pro vzdělávání, který by byl ve styku s vyhnanými studenty a obracel se na regionální vládu Kurdistánu, aby se ujala těchto studentů a zajistila jim místa ve svých školách, takže by jejich vzdělání a budoucnost nepřišly nazmar, to vše s ohledem na skutečnost, že počet takových studentů je poměrně malý.
- Požádat OSN a možné sponzorské země o pomoc při budování ubytovacích komplexů, které by těm, kdo se nechtějí vrátit zpět do svých vesnic, nabídly vhodnější a lepší bydlení než jaké jim v současné době poskytují stany.
- Apelovat na Radu bezpečnosti OSN, aby ve spolupráci s iráckými bezpečnostními silami a kurdskými milicemi Pešmerga vytvořila mírové jednotky s cílem osvobodit Ninivskou pláň a mezinárodně zajistit přiměřené bezpečí, které vyhnaným umožní navrátit se do svých domovů, kde žili po celá tisíciletí.
- Vytvořit k ochraně vesnic místní policii z různých vrstev obyvatelstva Ninivské pláně; takový postup navrhuje i zákon, který byl předložen nové vládě a jehož cílem je posílení společenské vazby mezi křesťany a dalšími místními obyvateli.
- Požadovat po Radě OSN pro lidská práva, aby se zabývala porušováním lidských práv v Iráku a ustanovila komisi, jež by vyšetřila zvěrstva a zločiny páchané takzvaným „Islámským státem“ a předala spravedlnosti ty, kdo jsou odpovědní za takové zločiny proti lidskosti.
- Nesmíme se vzdávat, ale i nadále je třeba pozvedat svůj hlas proti extremistům a pracovat na vytváření nové mentality společného soužití šíitů, sunnitů, Arabů, Kurdů, Turkmenů, křesťanů a jezídů v míru a harmonii. Z tohoto důvodu musíme rovněž působit na islámský svět v ideologické rovině, pomoci tak narušit zdání ná-

boženské legitimacy a přerušit kanály, zásobující islamisty penězi a novými bojovníky. Naléhavě požadujeme, aby centrální irácká vláda i regionální vláda Kurdistánu šířily kulturu otevřenosti, rozmanitosti, plurality a rovnosti a stavěly se proti extremismu, štěpení, vytlačování druhých na okraj společnosti, proti zaostávání společnosti a oslabování individuálního i společenského povědomí. Toho lze dosáhnout jedině skrze změnu kurikula na všech vzdělávacích stupních. Jedině vzdělání dokáže zahájit tuto proměnu a vytvořit společnost, kde jsou si všichni občané rovni. K zajištění lepšího soužití je nutné vytvořit občanskou společnost, která respektuje každé náboženství a nesnaží se o jeho politizaci pro svůj osobní prospěch.

4. září 2014

+ Louis Raphaël Sako,
patriarcha Chaldejské církve

3. LIST ČESKÝCH A MORAVSKÝCH BISKUPŮ O POMOCI TRPÍCÍM KŘESŤANŮM

(čteno během bohoslužeb v neděli 26. října 2014)

Drazí bratři a sestry,

celý svět je zneklidněn událostmi na Blízkém východě, v mnoha zemích Afriky (především v Nigérii, Středoafričské republice a Jižním Súdánu) i na Ukrajině. Na těchto místech trpí lidé ve válkách rozpoutaných mocnými či netolerantními lidmi. Dnes je na celém světě pronásledováno až 200 milionů křesťanů a více než 100 tisíc z nich je každoročně umučeno nebo zabito. Dnešní pronásledování má více obětí než pronásledování v dobách prvních křesťanů. Hlavními pronásledovateli jsou režimy založené na komunistické ideologii či náboženském fundamentalismu, zvláště pak islámském.

Jako křesťané silně vnímáme, že trpí naše sestry a bratři, členové naší rodiny. Nemůžeme být lhostejní, ani nestačí náš soucit nebo nářek, protože by nebyl upřímný, kdybychom nevyužili prostředky pomoci, které máme. Proto vás upřímně prosíme o intenzivní modlitby za mír a ukončení utrpení křesťanů. Mají-li být ovšem naše modlitby účinné, je třeba, abychom k nim dodali naše křesťanské svědectví života a úsilí proměnit naši společnost evangeliem. Nebudeme-li jako národ žít podle Božích přikázání, ani my nemáme jistý současný mír a blahobyť.

Také vás prosíme: Obracejte se na naše politiky s výzvami, aby se více angažovali pro spravedlnost a mír ve světě, pro lidská práva a pomoc trpícím. Ať nemají strach připojit se k sankcím vůči agresorům, ani když to bude znamenat omezení našich obchodů a od každého z nás to bude vyžadovat nějakou oběť. Pro naši zemi od nich požadujte rozhodování v souladu s morálkou a zásadami Desatera Božích přikázání.

Každoročně prožíváme šestou neděli velikonoční jako Den modliteb za pronásledované křesťany, ale v této situaci se od nás čeká víc. Proto prosíme, abyste se zapojili **do Dne půstu za mír na Blízkém východě, v afrických zemích a na Ukrajině, který vyhlašujeme na pátek 31. října**. V prvním listopadovém týdnu se účastněte dle svých možností také prosebných adoračních pobožností a každý den v poledne se spojme v modlitbě za mír alespoň krátkou modlitbou.

Těm, kteří přišli o domov, všechnen majetek a trpí hladu, je nutné pomoci i našimi dary. Proto **ve spolupráci s Charitou ČR vyhlašujeme celonárodní sbírku** na pomoc lidem v těchto zemích. Prosíme, abyste ukázali svou velkorysost.

Věříme, že nás Pán vyslyší, vždyť on slíbil, že vyslyší ty, kdo budou v jeho jménu společně prosit za jednu věc, na které se shodli podle Boží vůle.

Děkujeme všem, kteří se zapojí, a všem žehnáme

biskupové českých a moravských diecézí